

Kedd, szept. 9. „Ilka és a huszárborz.“ Opera 3 felv. Doppler Ferenczről.

Szerda, szept. 10. „Paul Jones, a kalóz.“ Dráma 5 felv. Irta id. Dumas S.

Csütörtök, szept. 11. „Növendék“ és „Denis ur és neje.“ egy-egy felvonásos operettek.

Budai népszínház.

Szept. 5. Népelőadás: „Bányarém.“ Vahot Imre népszínműve. Szept. 6. „A szerelmes kántor.“ Operette 1 felv. Szövegét írta Bényei István, zenéjét Allaga. Ezt megelőzte „Adám és Éva.“ vigj. 1 felv. Berziktől.

Szept. 7. „István, első magyar király.“ Dráma 4 felv. Dobsa Lajostól. Egyike azon előadásoknak, melyben a kedv az igyekezettel egyesült. István szerepét Molnár vaskövetkezéssel játszta végig, szerencsésen eltáldolva a határt, melyet a szent király jelleme és kora eleje szabott. Imre herceg, Bényeinek legjobb szerepe. Vazult, Biharinak átgondolt játéka szép jellemmé domborította ki. A többi szerep is szorgalommal volt betöltve. Így előadást gyönyörrel nézhetni végig.

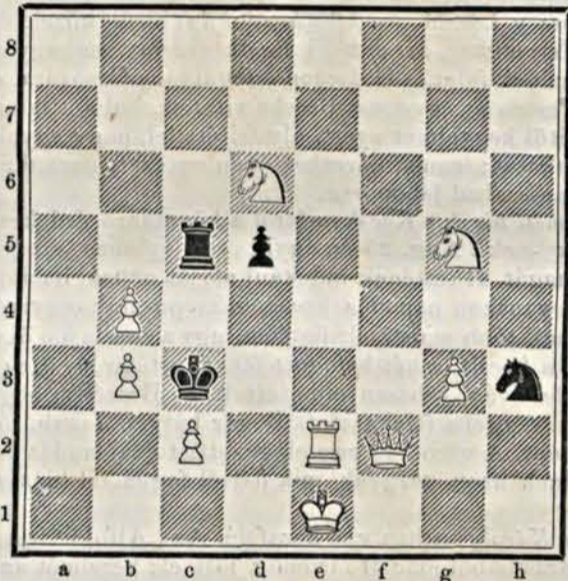
Szept. 8-án nem volt előadás. Szept. 9. „Dolgos Pista.“ Vigjáték 3 felv. Szilgietitől. Szept. 10. „Molière.“ Dráma 4 felv. Melchior Bódi adta, kinek vonatott beszéde ma holnap éneklésre fajul. Libera Giza mint Laforet, sok elevenséget fejtett ki.

Szept. 11. „Pünkösdi királynő“ népszínmű 3 felv.

SAKKJÁTÉK.

142-ik sz. feladvány. — Bankos Károlytól (Kun-Szent-Miklóson).

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

29-dik számú játszma (Evangsels).

RÉCSI E. és PAP DEZSŐ között. — 1859., márczius 12-én.

Világos (Récsi).	Sötét (Pap).	Világos (Récsi).	Sötét (Pap).
1) e2-e4	e7-e5	15) Fe8-a4	Fa5-c8:
2) Hg1-f3	Hb8-c6	16) Fa3-b2	Fc3-b2:
3) Ff1-c4	Ff8-c5	17) Ve2-b2:	Vd8-g5
4) b2-b4	Fc5-b4:	18) f2-f4	Vg5-h6
5) c2-c3	Fb4-a5	19) Vb2-b7:	Ba8-f8
6) 0-0	Hg8-f6	20) Vb7-c6	g7-g6
7) d2-d4	0-0	21) Kh1-g1	Hh4-g2:
8) d4-e5:	Hf6-e4:	<i>Ha Világos a Huszár úrné, szintén öt lépéses mat következnék.</i>	
9) Vd1-c2	d7-d5	22) Hb1-c8	Hg2-f4:
10) Fc1-a3	Bf8-e8	23) Hc3-e4:	Hf4-h3:
11) Fc4-b5	Hc6-e5:	24) Kg1-g2	Ff5-e4:
12) Fb5-e8:	Hc5-f3:	25) Kg2-g3	Vh6-g5:
13) Kg1-h1	Fc8-f5	26) Kg3-h3	Fc4-g2:
14) Vc2-e2	Hf3-h4		

A 137-ik számú feladvány megfejtése.

(Kovács Lajostól B.-Ujvároson.)

Világos.	Sötét.	Világos.	A)	Sötét.
1) Ve8-h8	Hb5-d4 A)	1) Fg6-f7:	Bh5-h8:	
2) Vh8-f6	Bg3-g6: B)	2) f2-b3	Hf4-d5	
3) He7-c8	Bg6-f6:	3) He7-f5:	Kc4-d4	
4) Hc8-b6:				
	B)		C)	
2)	Vh2-h3 C)	2)	Bh5-h8	
3) Vf6-f4:	tetszés szerint.	3) Vf6-f4:	Bh8-b8	
4) b2-b3:		4) Fg6-f7:		

Helyesen fejtették meg. Nagy-Marján: Beóthy Maris. — Veszprémben: Fülöp József. — Parahyiban: Rothfeld József. — T.-Sz.-Miklóson: Frankl A. — Pesten: Cselkó György. — Gyepesen: Kun Sándor. — Jánosiban: Keszler István.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt. Pesten 1862.

Szerkesztői mondanivaló.

6187. Makó. Sz. S. Önek, ugylátszik, nagyon is optimista nézetei vannak mostani sajtóviszonyainkról, hogy még ily dolgokat is közölhetnek hisz.

6188. Sara néne. Az „Ágnes asszony“ balladára emlékeztek. Különben is a kidolgozás nem eléggé sikerült.

6199. Szent-Kereszt. Cs. B. A költemények még nem ütök meg a mértéket. 6180. Gyászmenyegző. Nem használatos. Az említett prózai cikkeket illetőleg, míg nem olvastuk, nem nyilatkozhatunk.

6191. Anyam sírjára. Mutatványul közöljük belőle a négy sort: „Itt hagyád Ferenczet, Károlyt s Magdolna leányod“, Itt Pált, Máriát, Anna kiss árváidat, Bábit, Józsefet e nyolcz siránkozó árvát, Kik hó könnyekkel sírodat áztogatják.“

A többi is mind ilyen szép. 6192. Posalok. B. K. J. Kaptunk egy, a minap közöltél régebb magyar szakácskönyvet; lapunk hozand belőle mutatványokat.

6193. Debreczen. Sz. A. Többször nyilatkozottunk már, hogy még be nem küldött munkák fölött nem nyilatkozhatunk.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Izrael. napt.	○ Nap-kelet nyug	☾ Hold-kelet nyug
September					
14 Vasár.	E 14 Maria	E 13 Sal.	2 E 14 Mam	19 Sal	6. p. o. p. 6. p. 6. p.
15 Hétfő	Hildeg. Euf. Nikomed	3 Anthim p	20 Nic.	5 37	6 14 8 59 12 12
16 Kedd	Ludmilla	Mili	4 Babilus	5 39	6 12 9 46 1 6
17 Szer.	Lamb.Kánt. Jácint	5 Zakariás	22 Jácó	5 40	6 10 10 39 1 54
18 Csüt.	Irene vért.	Iren	6 Eudoxia	5 41	6 8 11 37 2 34
19 Péntek	Január vért.	Konstan	7 Szozzenes	5 42	6 6 * 3 10
20 Szomb.	Eustách vért.	Fülöpke.	8 Kis Assz.	5 44	6 3 12 40 3 39
			23 Sab	5 45	6 1 1 47 4 6
Holdnegyed : ☾ Utolsó negyed 16-án, 5 óra 39 percz reggel.					

TARTALOM.

Gáspár Kázmér, váci nagyprépost (arckép). . . . . y . . . . . — A tudós inasa. Tamási Gyula. Nándorfehérvár multja (vége). Csuti Zsigmondtól. — Képek a hazai népéletből. XXIV. Teknővájó cigányok (képpel). — Medve-történetek (képpel). — Természettudományi utazás Panamában. — Árpád sírja Ifj. Réző Ensel Sándor. — Levelek a londoni kiállításról. XVI. Dr. Tükés. — A gyülekező lég. — A londoni rendőrség. Báltaséki. — Az erényről. Liberáns József. — Egyveleg. — Tarhaz: Vidéki közlemények. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Közlekedés. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Előfizetési fölhívas.

VASÁRNAPI UJSÁG
és
POLITIKAI UJDONSÁGOK

1862. évi április—szeptemberi 1/2 évi és július—szeptemberi 1/4 évi folyama, szeptember hó végéle lejárván, tisztelettel kérjük t. cz. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Budapesten házhoz hordva :
A Vasárn. Ujság és Pol. Ujdons. együtt évnegyedre (okt.—dec.) 2 ft. 50 kr.
Fél évre azaz : október—mártiusra 1862—63. . . . . 5 „ —
Csupán Vasárnapi Ujságra évnegyedre (október—decemberre) 1 „ 50 „
Félévre azaz : október—mártiusra 1862—63. . . . . 3 „ —
Csupán Politikai Ujdonságokra évnegyedre (okt.—decemb.) 1 „ 25 „
Félévre azaz : október—mártiusra 1862—63. . . . . 2 „ 50 „

A csupán Vasárnapi Ujság július—decemberi félévi folyamából teljes számu példányokkal még folyvást szolgálhatunk, előfizetési ára 3 ft. Tíz előfizetett példányra egy tisztelet-példánnyal kedveskedünk. A pénzes levelek bérmentes küldése köretik.

A Politikai Ujdonságok jelenleg 7000 példányban nyomtatván, s így minden magyar és német lapok közt a legelterjedtebb, továbbá azon előnyét fogva, hogy hetenkint csak egyszer jelenik meg s így a kávéházakban, magán-s nyilvános helyeken a hirdetések egész héten át fennfektűznek. — bármí néven nevezendő hirdetések közlésére a legjobban ajánlatik. — Pest, sept. 1862.

A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala
(Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Felölös szerkesztő Pákh Albert (lak. : magyar-utca 1. sz.)

Pest, september 21-én 1862.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrétben 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postal uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. ujjpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi iroda : egyetem-utca 4. szám, 2-ik emelet.)

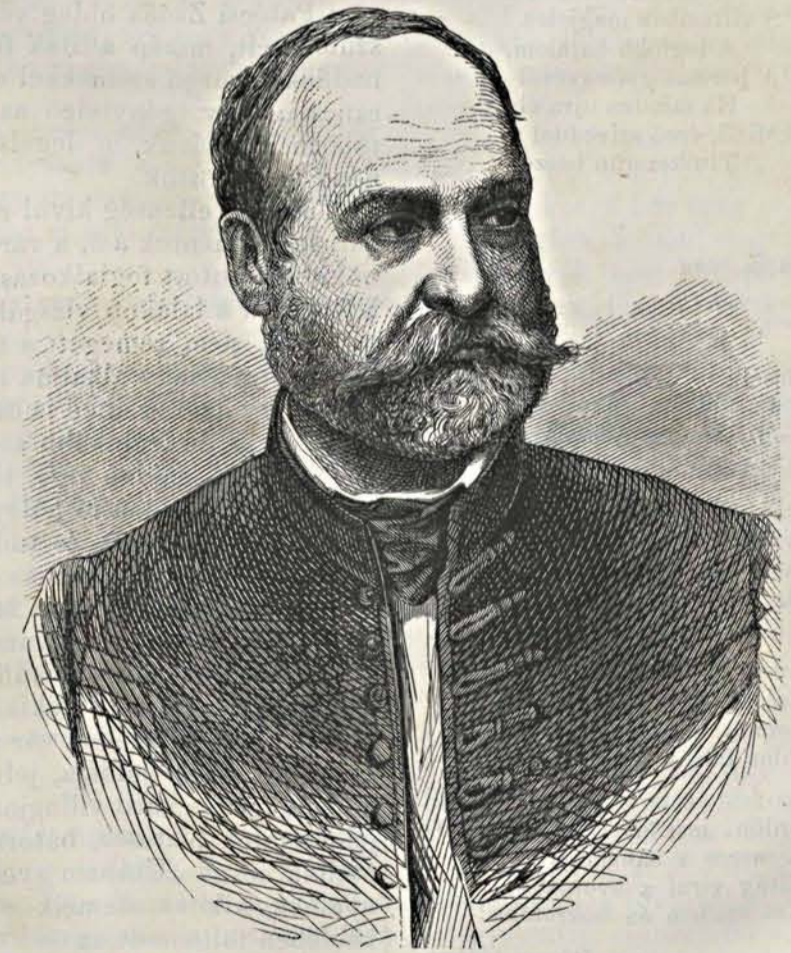
Hunfalvy Pál.

Azon férfi, kinek itt arcképét bemutatjuk olvasóinknak, hazánk legkitünőbb tudósainak egyike. Nincs itt helye, hosszabb életíratot adnunk, azért csak röviden említünk meg néhány adatot. Hunfalvy 1810-ben született Nagy-Szálokon, Szepesmegyében. Végezven Késmárkon tanulmányait, Pestre jött s b. Podmaniczky Károly fiának, Frigyesnek és Arminnak vállalta el nevelését, kikkel később a külföldet is meglátogatta. 1838-ban ügyvédi vizsgálatot tett, 1842-ben jogtanárnak választatott meg Késmárkra, hol egész 1848-ig, mint igen kedvelt és buzgó tanár működött. Ekkor a szepes-nagy-szombati választókerület követének választván, Pestre jött s résztvett az országgyűlésben egész Szegeden történt felbomlásáig. A forradalom óta állandóan Pesten lakik mint akadémiái könyvtárnok és rendes tag.

Az irodalmi pályára először az Athenaeumban lépett föl több jeles cikkel, minők : Drezdai levelek, Rhapsodiák, Emlékezés Késmárkra, Lokman meséi arabból és számos bírálat. 1841-ben az Akadémia levelező tagjává választatván, székét Thucydides jellemzésével foglalta el. 1842-ben a Kisfaludy-társaság is tagjává választotta, minek következtében Aristoteles költészete jelent meg tőle a társaság évlapjaiban. Jogtanársága idejében Magyar váltó- és kereskedelmi törvények című munkát adott ki (Lőcse, 1843); Tanodai szózatában (1847.) a hitvallásról és egyháztól értekezett; több dolgozata a politika köréből kéziratban hever, csak egy Nemzetgazdasági tájékozás című töredéke jelent meg 1847-ben az „Ellenőr“ politikai zsebkönyvben; koronként számos apró cikket irt a politikai lapokba is, a Pesti Hirlapba, a Kossuth lapjába, a Debreczenben szerkesztett Estilapokba és a Pesti Naplóba Bánffy szerkesztése alatt. 1854-ben Platon munkáit fordította (Hellen remekírók magyar könyvtára); 1850. óta ismét számos jeles cikket közölték tőle irodalmi és tudományos folyóirataink, melyek közül a nevezetesek : Az igazi aranybulla (Uj Magyar Muzem 1850) Kalevalu, finn eposz ismertetése (Szépirodalmi Lapok 1853); Platon köztársasága (Értesítő 1852) stb. és számos bírálat a Pesti Napló és Budapesti Szemlében.

Zetesbek : Az igazi aranybulla (Uj Magyar Muzem 1850) Kalevalu, finn eposz ismertetése (Szépirodalmi Lapok 1853); Platon köztársasága (Értesítő 1852) stb. és számos bírálat a Pesti Napló és Budapesti Szemlében.

Azonban nem ezek a különben jeles dolgozatok viték ki Hunfalvynak azt a kitünő, első rendű állást, melyet a magyar tudományosság terén elfoglalt. Nyelvészeti működése tünteti föl az ő legfőbb érdemét. 1850. óta egészen a nyelvészetre adta magát, s mint uttörő jelent meg a hasonlító nyelvészet mezén, s maig is a legnagyobb tehetségű és tudomány képviselője nálunk ez irányban. Ez irány mellett küzdve értekezik folyvást az Akadémiában, ez ügy érdekében alapította folyóiratát (Magyar nyelvészet 1855—1862), s adta ki közelebből finn olvasó-könyvét. A hasonlító nyelvészet tulságaihoz vagy tévedéseire férhet szó, de fontosságát az európai tudományban mindenkinek el kell ismernie. Már is fontos szolgálatot tett s ígér még tenni a történelemnek, melynek leghomályosb kérdéseire vet világot. A mi a nyelvtudományt illeti, az azóta kezd szélesb áttekintést, magasb szempontokat nyerni, mióta a hasonlító nyelvészet tudományosan műveltetik. Nálunk már azzal is jótékonyan hatott, hogy megbuktatta a pusztán elméskedő vagy szótára támaszkodó gyöktalálgatást. A hasonlító nyelvész nem találomra hasonlítgatja össze a nyelveket, hanem tudományos eljárás szerint a rokonokat tanulgatja, s csak ha valamelyik nyelvfajt kitanulta s lehető biztosan néz el annak egész terjedelmén, akkor kezdi e nyelvfajt egy másikkal egybevetni, melyet hasonlóképp szélben-mélyiben már kitanult. Első tennivalója, kitudni, melyek a lényeges vonások valamelyik nyelven s miféle nyelveken tanulja meg ugyanezen vonásokat. Miután így hasonlítani tanult, az egy fajhoz tartozó nyelvek természetét s teljes mivoltát fel kell deríteni : az egyes nyelvek anyaga, és idoma átláthatóvá lesz.

HUNFALVY PÁL.

1892.

nyelvtan igazán tudományválik. Az uralaltaju nyelvészeti kört, hova tartozik a mi nyelvünk is, kétségkívül a magyar tudós nyomozhatja ki és világosíthatja fel legjobban. Ezt tőlünk várja az európai tudomány. Itt a vezérséget nekünk kell megragadnunk — mondá Hunfalvy az Akadémia egyik gyűlésén még 1851-ben — ha tudományos működésünk a legnagyobb szégyent, tehetlenség feletti szégyent, nem akar vallani. Valamint a Kaspi-tenger mellékei azon kapuk, melyeken Közép- és Észak-Ázsiából Európába jöttek a nemzetek: azonképen legyen a magyar e tekintetben a kapu, melyen az európai szellem vizsgálatai Közép-Ázsiába kalauzoltassanak.

Ime Hunfalvy törekvése, mely oly kevés méltánylásban részesül még a műveltebb közönség részéről is. De azért Hunfalvy fáradhatlan — alig ismerünk irodalmunkban lelkes és kitartóbb embert. Minden iránt érdeklődik, mi nyelvészetünkben bármely oldalról történik, szenvedélyes polemikus s nemcsak a hasonló nyelvészet fejtlésében vagy védelmében hallatja szavát. Ujabban nyelvtenünk egyik legkényesb kérdését bizgatta föl: az igeidők használatát, mely fölött a viták maig is folynak. Sokan szeméretetik nehézkes stílusát, s nem épen legmagyarosb írásmódját. Legyen szabad azzal az igen őszinte és kedélyes mentségével fejezni be cikkünket, melyet e vádra vonatkozólag nem rég a Szépirodalmi Figyelőben mondott: „Már, elvet kutatni, más, azok szerint tenni. Van a ki nem oly jeles keresztyén, mint a milyen jó pap; tanításait helyesljük, példáját nem dicsőjük. Én, ha lehet, csak jeles pap akarok lenni a nyelvészet terén: ha nem lehetek jeles író is, az ne váljék nyelvészetemnek gáncsára.“

A természetben.

Ha hallod moraját
A vízuhatagnak;
Midőn gyöngyöcsöjpei
Százfelé szakadnak; —
Ha reggel, s alkonyon
Megrezdül a levél:
Mind, érző sziveddel
Titokszerűn beszél.

Ha reád mosolyog
A mező virága, —
Féléd hajlik a fa
Lombkoszorus ága;
Ha a hegyormokon
Fölleg föllegre kél:
Mind, érző sziveddel
Titokszerűn beszél.

Ha jó, és bucsu-fényt
Hint rád a napsugár;
Ha csalitján búdat
Nyögdel a kis madár;
Ha csendes szárnyakon
Megjő az esti él:
Mind, érző sziveddel
Titokszerűn beszél.

Ha mennydörgés alatt
Megrendül a halom
S villámban megjelen
A legfőbb hatalom,
A harmat gyöngyétől
Ha minden újra él:
Mind, érző sziveddel
Titokszerűn beszél.

Ha a tó tükörét
Vad szélvész csapja meg,
S féltében kebele
Fölzajlik és remeg;
Ha a fűszálain
A lámpár döngicsél:
Mind, érző sziveddel
Titokszerűn beszél.

Solymosi.

Népdal.

Erdőn, mezőn, völgyön, hegyen,
A merre a babám megyen,
Virág virul a nyomába,
Hej! gyönyörűbb az arczába.

Ilyen illik arra, mert e
Valóságos éden — kertje.
Nem is lehet róla szedni
Tilos felé közeledni.

Az arcját én csókolgatom,
Könyeimmel locsolgatom,
S minden nyomán rózsá nyilik,
A milyen csak arra illik.

Erdőn, mezőn, völgyön, hegyen,
A merre a babám megyen;
Virág virul a nyomába,
Azt szedem én bokretába!

Bényei Gábor.

Patócsi Zsófia s négy leánya.

1869. Történeli kép. + 1883.

Hazánk multjából egy képet tárok fel a szives olvasók előtt, egy képet a zivatarok korszakából, melyből kitűnik, hogy a gyöngéd nőkebel alatt is dobog bátor, erős szív, ki bátran, férfias elszántsággal néz elé a sors viharainak, hősies kitartással, erős elhatározottsággal őrsi nemzeti kincsét, őseitől reá maradt örökségét: a becsületet.

A hü nő, jó család anyja, hős nő élettörténetéből áll előttünk egy fényes tettel ragyogó lap, a szádvari hős nők nevei vannak azon, arany betűkkel fölírva!

Bebek György uram Konstantinápolyban a jedikulában vesztegett, s bár neje a férfias erényekkel díszlő Patócsi Zsófia, munkás volt férje kiszabadításában s bár Ferdinánd király több ízben sürgette a hős elbocsáttatását a szultánnál, Zápolya Zsigmondnak sikerült végre, a ketreczbe zárt oroszlánnak lakatait fölnyitni 40 ezer arany váltásdíjért.

Miksa az akkor uralkodó fejede em megtudván, hogy a kiszabadult Bebek Zápolyától elfogadta az országos főhadvezérséget, mint ellensége ellen Svendi Lázárt küldte, hogy foglalja el Szendrő várát.

Svendi Lázár rövid vivás után Szendrőt bevette 1566. Bebek György e hírt meghallván, rögtön irt a királynak, hogy ő kész zászlója alá állani, ha Szendrő várát visszaadja, s a 40 ezer arany váltásdíjat Zápolyának visszafizeti.

Egyezkedés végett Miksa elküldé egyik kedves tanácsosát, Torday Zsigmondot Bebekhez, ki a követet letartóztatván: nem épen alázatos hangon visszaient: hogy csak akkor fogja Torday szabadon bocsátani, ha a császári had Szendrőből kivonult.

Miksa e hatalmas izenetre haragra gerjedt, s parancsot adott Svendi Lázár, és Forgács Simon vezéreknél, hogy azonnal Szádvar vivására siessenek, hol Bebekné, négy leányával tartózkodott volt, megparancsolta a király Svendi és Forgács vezéreinek, hogy addig Szádvar falai alól el ne merjenek jöni, míg a nevezett vár a Szendrő sorsára nem jutott.

Magas bérczetőn emelkedének Szádvar falai, alatta gyepes rónaság terült, hol Svendi egy szép reggelen seregével megjelent, s a tágas völgykebelt előzőnlé katonáival, s ágyutelepeivel.

Patócsi Zsófia hideg vérrrel szemlélte a hivatlan vendégek készlődéseit, mikép állíták föl ostromtelpeiket, mint bámulnak a hadiak sovárgó szemekkel a sasfészekre fel, hol egy nő osztja pa rancsait, egy igénytelen asszony, ki mikép Svendi véleményezé tábornoktársának, a legelső ágyuszóra, töredelmes szívvel jelenend meg előttök.

Mig az ellenség kívül rendezé az ostrom-munkálatokat, a várbán sem pihentek ám, a várurnó szépen elosztá fegyvereseit, — a nőknek is jutott foglalkozás, ok a tépést rendezték, — maga pedig leányaival a falakon vizsgálódott, az őrséget tüzelte; bátoritá — nem félt, nem remegett a nő kebel, büszkén dobogott fel azon gondolatra, hogy alkalma leend, bizonyosságot tenni a világ előtt a felől, hogy az ő ereiben is őseinek: a Cibakok, Bethlenek, Patócsiak vére buzog, de leginkább azon titkos öröm szállta meg szívét, hogy férje előtt is majdan ugy tűnendik fel, mint a család fenntartója, erős, független, önálló hölgy, ki a sors viharaival szembe tud szállani, s méltó akar, és tud maradni mind férjének, mind dicső őseinek nagy nevére.

A vár fokára vezette négy szép leányát: a bájos Juditot, az okos Zsófiát, a tüzvéri Annát, s az élveteg Zsuzsánnát, s megmutatta a várat környező hadiak tábort, elbeszélé rendre, hogy mi szándokok vannak, s nekik mi leend a kötelességük stb.

— Erős küzdelem vár reánk kedveseim! jusson eszetekbe az egri nők dicső példája, jelenjete meg a harcztéren . . . gusaly helyett fényes kard villogjon kezetekben, lelkesítétek a küzdőket, jelenléteket biztassa, bátorítsa a fáradtakat s őrizzétek meg dicső őseitek nevét. „Utánam gyermekeim!“ szolt a lelkes nő, szép leányaihoz, kiknek szemek szokatlan tüzből égtek, s vaiaimennyi keblében föltámadt az őnézet hatalmas lángja.

Bebek Györgyné a fegyvertárba vezette leányait, mindegyik

számára kiválasztott egy széles ősi kardot, sorban felkötötte oldalakra, s megáldá őket szépen, igaz keresztyén anyai szeretettel, honleányi magasztos buzgósággal.

Azután felölté harczi öltönyét, fölteve sisakját, s délczeg parapipáján bejárta az erődöket, szemlét tartva a csatárok felett, azokat bátoritván és buzdítván.

A várvédők élet s halálra esküdtek hűséget a hős asszonynak, kinek magatartása, hősies viselete bálvány vala zsoldosai előtt.

S talán nem vétkezünk, ha sejdítjük, hogy a vitéz védők között nem egy-kettő vala, ki a szép leányok tüzszeimétől megigézve, hős tett, vagy ily nemü kedvezés, kitüntetés által remélt czéljához közelebb juthatni.

— Most már édes Svendi uram, ha ugy tetszik, kezdetjük, kiálta a büszke amazon a bástyafokról az ellencsoportokra.

Svendi és Forgács tábornokok az ágyutelepeknél járdaltak, midőn az amazon hős alakja Szádvar bástyáin megjelent.

— Látod ama szoknyás vitézt a bástyafokon? szolt Svendi vezértársához, ugylátszik nem akar félni, vagy imádóra akar hatást gyakorolni; hahaha! kaczagott a tábornok, — — no, még asszonynyal csatám nem vala, morgá fogai közt elkomorulva.

— Adja Isten, hogy ne is legyen! felele Forgács, kinek e kellemetlen functio sehogy sem vala inyére.

— Eh! kártyajáték — — — a legelső ágyuszóra könyörgve hozandja a madame lábaink elé vára kulcsait.

— Magyar hölgyek ezek uram! kik meg is tudnak halni.

— Hiszem, hiszem, de még is elvégre megadják magukat.

— A mint véli tábornok! szolt hidegen Forgács Simon.

— Lássuk tehát, kiálta a vezér, s vezényszavaira megdördültek az ágyuk, súlyos tekéiket a vár falaira szórván.

Sötét füstfelleg lépé el a vár falait, a föld megrendült az iszonyu dörgéstől.

Midőn a füst oszlani kezdett, Bebekné is megkezdé válaszát, azokból a huszonöt fontos golyókból, szives üdvözlétül, a legtömtebb hadsorok középebe küldvén.

— Ejj, ej, azok a fiuk nem jó helyt állanak, kiálta a fővezér, látván, hogy iszonyu pusztítást tesznek köztök a vár falairól le dörgő ágyuk.

A merész hadvezér élére állott csapatainak s a hadoszlopokat közelebb parancsolá a várhoz, gondolván: hogy azok a szemtelen golyók, majd csak hátuk megett fognak a földek barázdáiban megheverni.

Ámde a várbeliek átlátták Svendi uram észjárását, s azon tulteni igyekeztvén: hirtelen rövidebbre vették az ágyukat, s a folytonos tüzelésben ki nem fárado várvédők, mintegy gondolat, a tömött sorban előnyomuló vívók középebe hányták pusztító tekéiket.

Svendi uram ő kegyelme sem jó helyt állott ám, mert egy husz fontos töle alig pár lépésnyire csapta szét a havas földet, mire az érdemes hadvezér átlátta, hogy itt veszedelmes emberekkel van dolga, s azok a várvédők aligha el nem csábultak örökre a szoknyás vezérek tüzpillantásai alatt.

— Ostoba dolog, ezt még sem hittem volna! kiáltott a hadvezér, kiperől kaparván a havas fagyot.

E közben döngött az ágyu, hullottak a jó vitézek, s a golyók jobbra, balra hullottak Svendi Lázár körül.

A vár fokáról harsány női hang csendült meg, mely keresztülhallatszotta a csatalármán, a bátor érczhang áthasiotta a levegőt, s a fővezérnek ugy tetszett, mintha hallaná: „hivlak, de ne jőj.“

Szégyen és boszu közt hagyta félbe az ostromot vitéz Svendi Lázár, látva hogy itt nem oly növel van dolga, ki az első ágyudörgéstől visszariad, s a vár kulcsait neki, mint győzőnek lábai mellé rakja, tehát hogy könnyebben elbárhasson az amazonnal, s a közlekedést megszakithassa: a közellevő Jabloncza, és Szigliget nevű faluk alatt katonai laktanyákat építtetett, hol a sereg a tél viharosb részeiben meghuzódhassék, s a várbelieket szemmel tarthassa.

Bebek György uram Budán időzött, midőn családja szorongó helyzetét megtudta, rögtön egyik hívét, a derék Balai Kálmánt, Svendihez küldé azon izenettel, hogy ő kész Miksa hűségére állani ha Szádvar osromával felhagy, Szendrőt visszaadja, s az érte fizetett 40 ezer darab arany váltásdíjt Zápolyának visszafizeti.

Svendi azt felelte vissza, hogy még csak szóba sem bocsátkozik vele addig, mig Torday szabadon nem bocsátja.

Bebek megcsülekedte ezt is szeretett neje, s négy szép leánya érdekében, azután Bajmoba ment, s újból elküldé Lorántfy Ferenczet Svendihez, hogy adjon menedéklevelet neki arról, hogy Kasán találkozhassanak, addig pedig rontassa le a jablonczai, es szigligeti laktanyákat.

Svendi némi gunynyal felelt a követ beszédére: — Jó is volna, menedéklevelet adni oly embernek, ki nyakunkra pogány törököt hoz, de hiszen arra későn kelt!

A követ azonnal távozott, ép oly daczczal — mint jött.

Ezalatt Bebek két meghitt emberét küldte nejehez, ámde ezeket elfogták Svendi emberei. S midőn pár száz emberrel közelgett jó Bebek, rég nem látott felesége vára felé, megtudá, hogy megbízott embereit elfogták, s terve el van árulva; azonnal megforditá kisdied csapatát, s Fülel várába tért be a nagyságos basához, segéd-erőt könyörögni, tudván: hogy a kontyos pogány szeret a zavarosban halászni.

E közben Forgács Simon levelet intézett Patócsi Zsófiához, melyben kéri, hogy ne veszélyeztesse maga, s gyermekei életét, adja fel a várat szépen, biztosítja, hogy ezen esetben semmi bánatalma nem leend.

A szádvari hős asszony, Patócsi Zsófia, elkomorult a levél olvasása közben, s hidegvérrel ezen választ adá a követ szájába:

— Mondd meg a lovagias tábornoknak: Patócsi Zsófia nem ugy termett asszony, kit egyszerű levél által reá lehetne venni a vár földadására.

De már erre az izenetre a hős asszonyt becsülő Forgács is haragra gyuladt:

— E daczos nő megérdemli, hogy megaláztassék, szolt magában a tábornok . . . . . S újból megkezdett Szádvar vivása.

Bebekné és leányai leeresztett harczi sisakban, kezökben fényes fegyverekkel, mint hős amazonok álltak a falakon.

Patócsi Zsófia mindenütt ott volt, hol tenni, rendezni kellett — ott, és amott, hol szükség volt reá.

— Ha Isten velünk, ki ellenünk!? kiálta a hős asszony. Csak kitartás, és mi győzni fogunk!

Lenne az ellenség erősen tüzelt a várra, hatvan fontos ágyugolyókkal.

A szádvari hős nők ott állottak, hol legsűrűbben hullott a halált osztó teke.

— Az Isten szerelmére, vonuljanak félre, édes szép leányszoknyák, bizony ez az ostoba golyó kárt tesz kegyelmetek érdemes személyökben, szolt egy őszbe csavarodott hadi az amazonokhoz.

— Ne féltsen minket, jó Péter bácsi, csak arra előre nézzen, szoltak a hős leányok, előzékeny szívességeért megmosolyogva az ősz bajnokot, a ház öreg cselédjét.

Forgács Simon megcsóválta fejét, midőn a füst, s a sűrűn omló golyók közt megpillantá a vár fokain az amazonokat tollas sisakban, fénylő kardokkal, harczi méneken ide s tova szökdelni.

— Istenemre, e nők bámulásra méltók, s igazán megérdemlik azon szép nevet, melyet viselnek, — szolt, s keble erősen feszült, egy kimagyarázhatlan kéjt érzett rohama közben.

A hosszas küzdelem alatt már a löpor és élelem fogyatékán vala Szádvarban.

Patócsi Zsófia átlátta, hogy a várat fönttartania lehetetlen, annyival inkább, mert azok a kíméletlen nagy golyók roppant részeket törtek a falakon.

Zsófia elhallgattatta ágyuit, s a béke jelvényeül fehér lobogókat tűzetett a vár roncsolt falaira.

— Megvan! — kiáltá Svendi Forgácshoz — a szoknyások, hála Istennek, megadták már magukat.

— Örülök rajta, ugy is eléggé bebizonyíták, hogy méltók a Bebek névre — szolt titkos örömmel Forgács.

Követ érkezett a várból. Bebekné tudatta a fővezérrel, hogy a várat kész neki átadni, ha őt kincseivel, ruháival, szolgálival, hadikészletével, lovaival szabadon engedí távozni; ellenesetben kész a legvégsőre, embereivel a vár romjai közt elvérezni; mintsem fel-tételétől legkevésbbé is eltávozni.

Rövid tanácskozmány után a tábornokok elfogadták a béke-
ágot Bebekné asszony kezéből, a hadikészületeken kívül mindent
szabadon hagytak neki elvinni.

Mágócsi Gáspár tornai vára fogadá a menekülteket, honnan
nemsokára Erdélybe utaztak, hol ekkor Bebek György uram tar-
tozkodott volt.

Annyi évek után itt ölelte keblére a sokat szenvedett had-
fi hős nejét, s négy szép leányát, kik hozzá annyira méltók valának.

Ki tudná leírni az örömet, melyet a család itt a viszontlátás
percében érzett! Bebek György a sok szenvedések, lelki harcok
után, kapott sebei következtében, e történetek után nemsokára szeret-
tei karjai közt hunyt el.

A nyughatatlan élet után bekövetkezett az örök pihenés.

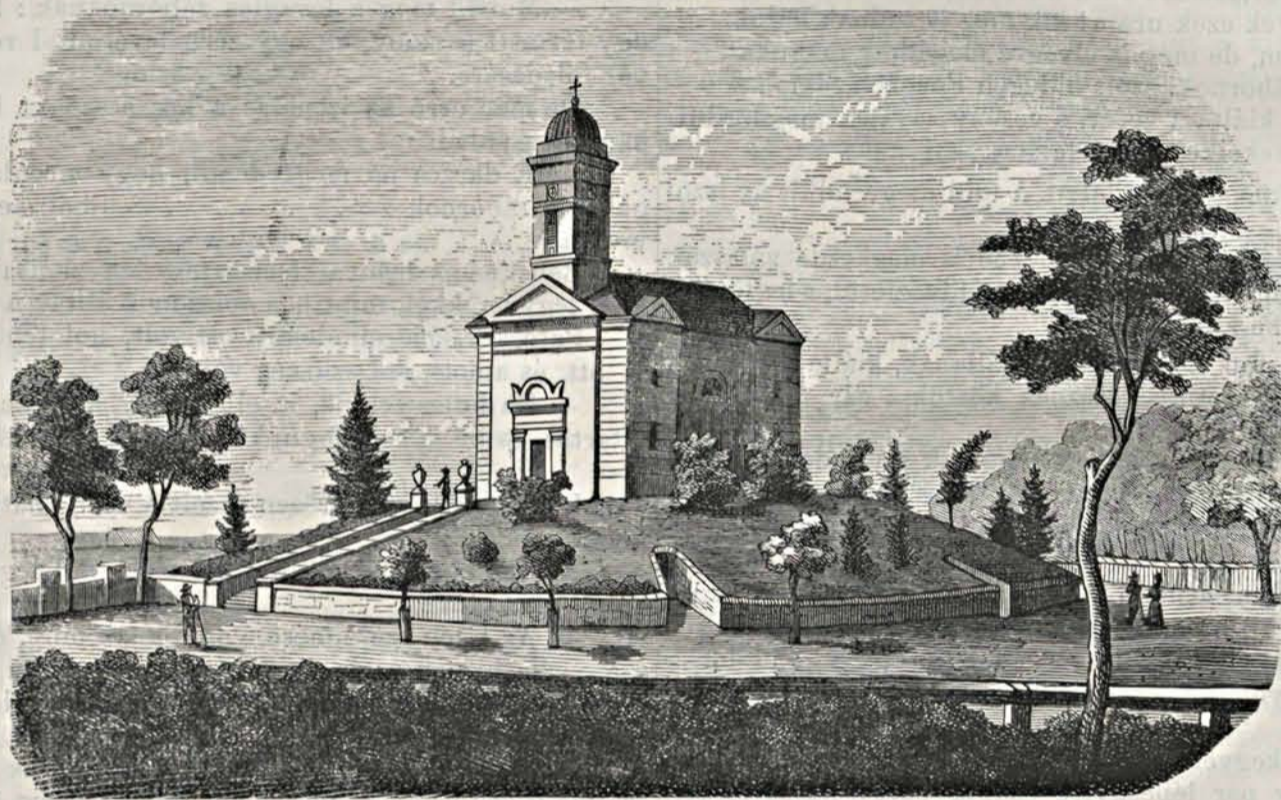
Boldogok a halottak, mert ők nem érzik az élet fájdalmait.

Hová lett a szádvári négy hős leány? Az okos Zsófia somlyai
Báthori István hitvese lön, s a többiek élettörténetét a feledés leple
takarja.

Patócsi Zsófia tizenhat éven keresztül jámbor és keresztyéni
hitben vetett erős megnyugvással viselt özvegykedése után 1583.
september 1-ső napján kimult s hamvai a küküllővári egyházba
vitettek, hol veje
Báthori István
diszes márvány-
oszlopot emelte-
tett a hü nő, de-
rék anya s lel-
kes honleány em-
lékének.

Szádvár fa-
lai, melyek any-
nyi dicső jelenet-
nek valának ta-
nuí, romban he-
vernek, Bebekné
és hős leányai ré-
gen, igen régen
föld alatt porla-
nak, ámde az öt
hős nő neve arany-
betűkkel van fel-
írva a történelem
emléklapjaira!

Bocskaý Papp L.

Az ó-kigyósi kápolna és sirbolt.

Az ó-kigyósi kápolna és sirbolt.

A délibábos magyar alföldnek kétségen kívül egyik legáldot-
tabb, legtermékenyebb megyéje Békés.

E megyének délkeleti szögletében fekszik az ó-kigyósi puszta.

A rege, mely a nép ajkán él, e helyet is kapcsolatba hozza a
világhódító nagy Attilának nevével.

Azt állítják, hogy itt lakott hajdan a nagy hun király.

Legyen bármiként, nem vitatom; annyi igaz, hogy a nagy
hódító óta letűnt ezredév porba aláz az egykori, mint hiszszük,
fényes városnak legutolsó követ is, és hol hajdan fény és dicsőség
honolt, nem maradt egyéb végtelen mocsárok- s sivár pusztaságok-
nál, hová a kigyók s mindenféle kétlaki állatok sziszegései közt,
legfelebb egy-két szenvedélyes vadász járt néha vadruzákra va-
dászni.

Jelenben egészen más tekintetet mutat újra e vidék; az
egykori nádasok helyét, aranykalaszkot ringató gazdag szántó-
földek, a fenyért és tövist termő pusztákat szőlőkertek, erdők, s
különbféle csinos épületek foglalják el.

Alig ötven-hatvan éven át kifejtt vasszorgalom tágas
kertté varázsolta ezen, csaknem használhatlanná vált pusztá-
ságot.

A mintegy 21,000 holdnyi kigyósi birtok területén, az ó-ki-
gyósi pusztán, és Uj-Kigyós falvában több mint 3000 lélek nyer
lakást és táplálékot.

Az egyhangu sima pusztaságokat, melyekről Isten hatalmas
keze, a buján tenyésző fűvön, és gazdag veteményeken kívül, min-
den magasabb növényt száműzni látszik; itt a szorgalom és ipar
valóságos angol kertté alakította át.

Kedvesen fog itt meglepetni a vándor, ha a forró nyári nap
hevétől eltikkadtan, árnyas lombu fáktól szegélyezett utakon ha-
ladhat.

Nincsennek itt sem hegyek, sem sziklák sem vizzuhatok,
sem más egyéb tulajdonai a regényes természetnek; de vannak
nyájas, csinos épületei, tornyai, apró erdők, szorgalommal művelt
kertjei, parkjai; s a mi legkedvesebbé teszi, hő keblű, barátságos,
vendégszerető nép lakik itt, mely mindent kárpótól az idegenre
nézve.

A feledhetlen emlékü idősb gróf Wenckheim József kamarás-
nak köszönhető mindez.

Ő volt, ki a kezdet nehézségeitől vissza nem riadva, mindent
elkövetett, hogy Kigyóst virágzó állapotra emelhetze.

Ő volt az különösen, ki jó példával ment elő; ki őseinktől
reánk maradt vendégszeretettel fogadott boldogot boldogtalant
barátságos uri házában, a mint erre még igen sokan kedvesen fog-

nak visszaemlé-
kezni a régi jó
idők emberei kö-
zül. — A boldo-
gult 9 év óta alusz-
sza már ugyan az
igazak álmát az
általa épített ki-
gyósi templom sir-
boltjában; de szel-
leme még él, s na-
ponkint mindin-
kább fejlődő ked-
ves leányában,
Krisztinában, kit,
hogy az Ur a sze-
gények és árvák
vigaszára, a ma-
gyar hazának di-
szére és dicsősé-
gére, az egyház-
nak pedig örö-
mére igen sokáig
éltessen, mind-
azoknak hő kíván-
sága, kik szeren-
csések voltak, csak

egyszer is ritka, szívjóságát, őszinte nyájasságát, szende maga-
tartását, gyöngédszűletét és épületes vallásosságát tapasztalni.

E szép tulajdonok meggyőznek mindenkit arról, mikép a
haldokló atya jó kezekre bízta legdrágább kincsét, mely fölött
jelenleg is örökös atyai áldó szelleme.

Mint már fentebb is említettük, az elhunyt gróf vallásos buz-
góságától indítva, még 1844-ben egy igen csinos kis templo-
mcskát emeltetett Ó-Kigyóson.

Egy, virágágyakkal és bokrokkal fedett halmon fekszik ez,
mely alatt a pompás családi sirbolt több oldalról bejáratával
szemlélhető.

Igen szép kilátás van innen, ha a tágas lépcsőzetten felme-
gyünk a templom ajtajáig, vagy pedig, ha épen nem sajnáljuk a
fáradtságot, a toronyba feljutni, s onnan széttekinteni a nagy
rónákra, melyeken imitt-amott szétszórva egyes házak, fákkal sze-
gélyezett utak, tanyák, kútgemek, erdőcskék s az itt nem messzire
elvonuló aradi vaspálya csinos őrházaival láthatók.

Ezekon kívül messzebb elötűnnek Kétegyházának tornyai,
még távolabb tiszta időben szemlélhetők a bihari és világosi he-
gyek, közölök néhányan csak fellegkint körítik be a láthatárt;
északon Gyula tornyai emelkednek; nyugat felé a nagyszerű csa-
bai evang. egyház látható; délre facsoportozatok zárják el a ki-
látást.

Lehet, hogy e látkép nem valami nagyszerű, de bizonyos kel-
lemes hatást nem lehet tőle megtagadni.

A mi magát a templom épületét illeti, valóban dicséretére
vállik építőjének; de a mi különösen ajánlja, az a tisztaság; látszik,
hogy az illetők
igazán szívükön
hordják az Ur há-
zának díszét, s foly-
tonosan gondot vi-
selnek reája.

Ha abba belé-
pünk, lehetetlen,
hogy el ne ragad-
jon azon izléssel ki-
fejtt nagy pompa,
mely bámuló 'sze-
meink előtt elterül.

A főoltárkép
szent Annát ábrá-
zolja, a mint a kis
Máriát oktatja; va-
lódí remekmű.

Az oltár fő-
lötti boltozaton a
Szentháromság lát-
ható, a hajó felett
pedig a négy sar-
kon a négy evan-
gelista.

Átalában az
egész templomoc-
ska belseje oly csin-
al és izléssel van
elrendezve, hogy
mindenkit meglep,
s semmi kívánni-
valót nem hagy
maga után.

Épen e hó 3.
kán mult egy éve,
hogy e kis pusztai
templomocska
nagyszerű ünne-
pélynek volt szin-
helye, midőn t. i. e
vidék birtokosnöje
mélt. Wenckheim
Krisztina gróf-
hölgy, váradi püs-
pök Szaniszló Fe-
rencz ő nagyméltó-
sága által a bérmá-
lás szentségében
részesítettett.

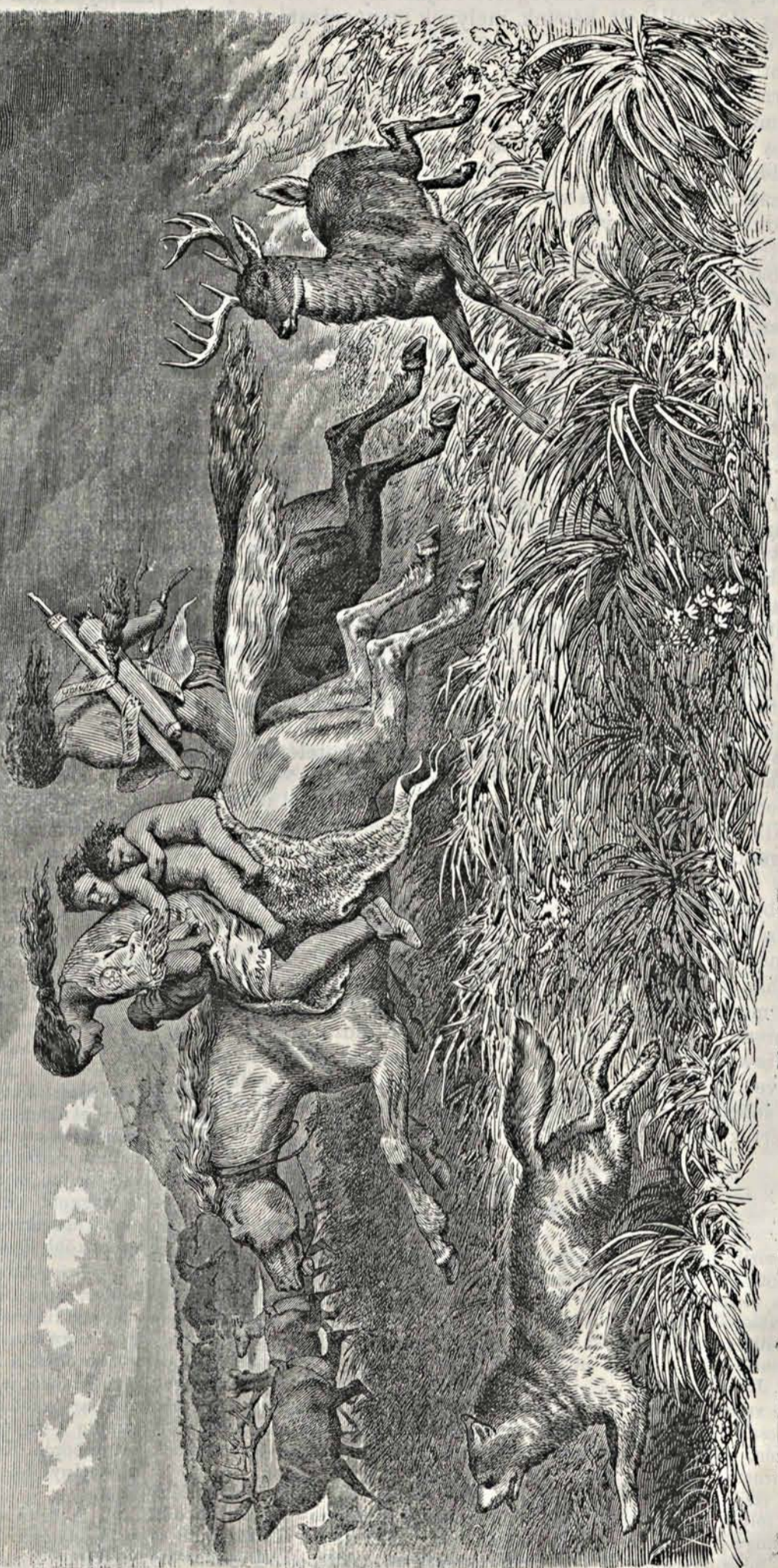
Ezen egy-
házi szertar-
tásnak a multévi
„Kath. Néplap“-ban
megjelent terjedel-
mes leírásából me-
ritettük e kis templo-
mra vonatkozó
s itt elősorolt ada-
tokat.

Zombory Guszt.

Mezőégés Amerikában.

Amerika őslakói, az indiánok, nyár derekán, de még inkább
őszzel gyakran fel szokták gyujtani nagy terjedelmű, az emberi
magasságot is meghaladó, sűrű fűvel benőtt mezőiket, leginkább

azért, hogy a felmagzott, s az égető napsugaraktól elperzselt fű
helyett, lovaik számára még a tél beállta előtt friss fűvet nyerhes-
senek. De más okból is támadhat ily mezőégés, névszerint, mi-
dön az ellenséges törzsek egymáson boszut akarnak állani; vagy

Mezőégés Amerikában.

midőn a vadászok tűz által akarják a vadakat a magas fűből kiug-
rasztani; vagy végre támadhat ily égés véletlenségből is. De bármi
legyen is az ok, a mezőégés mindig veszélyessé válhatik az em-
berekre nézve; mert a lángok a száraz fűben feltarthatlanul s ha
hozzá még szél is járul, hihetlen sebességgel harapóznak előre;

TÁRHÁZ.

Vidéki közlemények.

Ungvár. (Reményi Ede hangversenyei. Művészpartolás és még valami.) Reményi, a hegedűművész, folyó hó 9-én szerencsétlenül városunkat látogatásával. Tizedikén adta első hangversenyét a „Korona“ vendéglőben. Nagy volt a lelkesedés. A hangverseny után folyt a vig lakoma, hol zene kíséretében záporoként hulltak a toasztok egymás után; volt olyan toaszt is, mely kétszáz évi hosszú életet kívánt Reményinek, melyre, kedves vendégünk kedélyes szívvél, egy igazi honfíhó méltóképpen válaszolt.

Féltizenegyre kezdődött a valóságos concert a „kék golyónál“, hol Reményi is barátival együtt megjelent; — de csakhamar eltűnt, Szubricsot substituálta maga helyébe. Itt gyülekezett össze aztán az igazi intelligencia. Csak most lehetett hallani a szebbnél szebb pohárköszöntéseket.

Reményi, már első föllépte előtt itt is kijelentette, hogy a szobranci tűz-kárvallottak felségelésére hangversenyt fog adni, mely hangverseny sept. 13-án ment véghez.

Mit mondjunk a jeles művész játékáról? Volna-e még valaki hazánkban, ki előtt Reményiinknek művészeti tehetsége ismeretlen volna? — Velenzei Carnevalját itt is utánozhatlanul adá. Szerzeményei itt is megújultak s elragadák a hallgatóságot. — Hanem mégis, hogy valamivel többet mondjunk a semminél: véleményünk szerint, ha Reményi játékával több komolyságot párosítva, művészi játékszáma még nagyobb hatást idézne elő.

Az ismétlés sem igen járja, tapsoljuk meg a művészt, de olyan virtuozokat, a milyen Reményi is, ismétlésre provócalni kissé szerénytelenség; akkor nem csoda, ha legyezőre szorul a művész.

Hanem szóljunk a lelkes ungi közönségről is egyszer valamit. Az ungi közönség a szépművészet iránti kegyeletré nézve, hazánk bármely vidéke honfiaival kiállja a versenyt, bebizonyította ezt Ungvár akár hányszor; — tanubizonyoságot adhatnak erről Egressy, Prielle Kornélia, Tóth, és mások. — A színművészet, zene, irodalom sehol sem pártoltatnak lelkesebben mint nálunk, városunk bár szegény, de a hazai művészet irányában mindenkor bőkezű, utolsó garasát is kész feláldozni érte.

E napokban távozott el tőlünk Nemecsek műlovtársasága. Ezen társulat Szegeden tűzvész által nagyban károsodott. Beregben az igazgató, e társulatnak tulajdonosa egyszersmind, megsérülvén, itt Ungvárt e hó elején meghalozott. Ennyi csapás után Nemecsek társulata mégis az ungvári szegények fölségeléséhez egy esti jövedelemmel járult; míg Latabár, ki derék tagjai daczára, mint Jánosy, Tiszti, Prielle, Szentgyörgyi, Török, s többen, a dráma iránt kevésbé figyelemmel levén, leginkább holmi operettek több ezer forintot incassált, ilyenem emléket nem hagyott maga után. — Nostradamus.

Leányfalu (Veszprém), szept. 11. (A zalamegyei esperességi „tanítói conferentia.“) Az eddig csak szóban levő dolog tetté valósult. Ugyanis: mult hó 24-kén tiszt. Eöze István kövágó-eörsi lelkész ur mint iskolásnok, *) egy körlevelet bocsátott ki, melyben tanácskozásra hívta meg a tanítói kart. Elérkezett tehát az idő, melyben a zalamegye-esperességi tanítói conferentia is életbe lépett.

A népnevelés ügye nemcsak egyesek ügye, hanem a hármas bércz övezte szép hazáé is. Jogunk van hinni és remélni boldog, szabad, nagy és dicső jövőndöt a kedves hazának; de csak úgy, ha „hitünk horgonya, reményünk talpköve a népnevelés leend. De térjünk a dologra.

A mint fentebb is említve volt, Kövágó-Eörsi tüzetett ki a tanácskozmány színhelyét; a hová is aug. 28-kán reggeli 9 órakor sereglettek össze a közel- s távolabb vidéki tanítók, s egy ének elzengése után az ujjalag felállítandó gymnasiumban üdvözölte az „iskolásznak“ s egyszersmind esperességgileg megválasztott elnök ur a megjelenteket. Erre következett Jánosi József, öcsi tanítónak jegyzővé kinevezetése; aztán pedig — hogy telmattassuk egynéhány eredményét az összejövetelnek — e következő, röviden összevont tények jöttek a tanácskozmány napirendére, melyek el is lettek fogadva ez évi tantárgyakul.

1) Vallástanból: bibliai történetek elbeszélése s annak magyarázása, Varga szerint; Luther kátéja a soproni képezde kiadása folytatán; ének, hangjegyekkel, szintén a soproni szerint; az egyház s különösen a hitjavítás történetétől a legujabb eseményekig.

2) Nyelvtani tárgyakból: írás, olvasás. Mik bármi tanmód szerint történjenek, a tanítónak oda kell törekedni, hogy a tanév folyota után a növendék képes legyen írást vagy nyomtatást hibátlanul olvasni, s diktálás után írni. Egyszerű irálygyakorlatok s hazafias szavalmányok.

3) A honismeretből: Magyarország földleírása, Batizfalvi szerint, mely legujabb s legzsebszerűbb is; a hazai s egyetemes világtörténelem főbb embereinek s mozzanatainak megismertetése.

4) Természet-ismeretből a czél: a természet három országávai s különösen a nevezetesebb állatok természetét, sajátosságai-hasznai- s kárával való megismerkedése stb. A természetet a feltűnőbb s könnyen szemlélhető természeti tünemények s törvények betanítása, Edvi szerint.

5) Erkölcsi s egészségügyi szabályok; ez utóbbi: Szeberényi szerint.

*) Mint magát nevezte.

Vas. Ujs. 38. sz. — 1862.

Az ásatás eredményéről jegyzék, mely velem közöltetett, így szól: 1851. okt. 27-én Eger Ferencz szántóföldén, a kisingi pusztán (közel Ó-Budához) egy pinceboltzatot ásatott fel, s találtak vaskardtörödékek, patkók stb. stb.

1851. okt. 28-án egy pesti polgár s a békásmegyéri malom tulajdonosa (Svanfelder) a közlegelőn a malom irányában, egy kápolna alapjait hagyta kiásatni, és ott terra sigilláták (veres cserépedény-darabok) és patkótörödékek kaptak stb. 1851. nov. 5. és 6. a régi templom dűlédekéhez közel délnék egy kőfalra jöttek reá, s ezennel ásatásához fogtak, hol vastörödékek, sarkantyú stb. találtak.

Ezekből világos, hogy Ó-Budán „Árpád sirja“ (Fehéregyháza) ásatás alá is vétetett 1851. okt. 28-án. E helyet én, társaimmal (ifj. gróf Nádasdy Ferencz, Thaly Kálmán, Csapó József, Gaal Ernő urakkal) 1860. június 22-én Svanfelder ur vinczellérje segélyével letem fel, és megnyugodva letünk afelől, hogy Árpád sirját az okmányok alapján felleltük.

Ez alkalommal Gaal Ernő ur említette, hogy ők u. m. Gaal Ernő, Vasvári Pál, Halmai Sándor, Fodor Imre, b. Nyári Albert már 1848-ik évben támasztották fel azon eszmét, hogy Ó-Budán Árpád sirját fellekeressék, kint is jártak, de nem e helyen, hanem egy nagyobb templom romjainál, melynek hajója fakkal volt benöve. Az általok fellelt helyet annyi év után Vrsvári (Fejér) Pál tudná élénk lelkével fellelődni, de e szép eszű fiatal történéstől az 1848-iki harczoknak áldozatul esett.

Az ó-budai praefectus Komlósy Ferencz ur 1860. jul. 14-kén adott saját kérésre engedélyt, hogy a kitűzött helyen társaimmal ásatást tegyek. Az engedélyt ifj. gr. Nádasdy Ferencz és Thaly Kálmán urak nevére állítottam ki, s az egy aviso-ból állott a békásmegyéri előjárásához, hogy azok 1860. jul. 15-én vasárnap, nevezetteknek a Svanfelder-malom közelében teendő archeologiai kutatásoknál akadályt ne tegyenek. Előzőtt már 6 nappal 1860. jul. 8-kán nevezettek felhívásokat is tettek e czéla önkéntes adakozásra s szép összeg gyűlt be. Vidacs Ján. gépész ur meghallván a tervet, a kitűzött ásatás napjára 40 embert ígért kiállítani gyarából, kik vezetése alatt működésnek közre. Kötzmérnök ur szintén lelkesedve csatlakozott az ügyhöz s ő Ó-Budán a hajógyárban tett lépést szerzámok s segélykezek végett, egy ó-budai ref. lelkész Czike Dániel s rektor Órsi Pál ur ó-budai kapásokat kértek fel díjtalan munkára a kitűzött napra.

Lette volna ünneplés ásatás, de még 1860. július 14-én a rendőri igazgatóság keményen betiltotta a kirándulást, és jul. 15-én a gőzhajó állomásánál Budapesten, egy Ó-Budán Árpád sirja körül kemény felügyeletet tartott. 1860. jul. 17-én a rendőrségi beavatkozást megszüntetendő, a budai helytartótanács 5441 sz. alatt adatott be kérvény, de ez ismét a rendőri igazgatóságtól kérvény vélemény, az ásatás abban maradt. Hogy ez ideig a beszédett pénzekből az ásatást nem sürgettük, annak oka a lefolyt zavaros időkben rejlik, de meg szerintem, ha a kitűzött helyen dr. Erdy ur 1851. okt. 28-án kutatást tett, ide erőt s pénzt vesztegetni felesleges lett volna.

1861. május 30-án (Urnapián) Rimély Antal ural tartottam Ó-Budán új szemlét, nagy járás-kelest tettünk, de megállapodásunk Péter hegye alatt a már kitűzött helyen lett. Az elolvasott okmányok oda húztak bennünket. — 1861. július 15-én a táj több rajzát megnyerendő, ngos Nagy István ural, saját fogatán t. Stupa György gyógyszerész urat, mint műkedvelésből photographirozót vittük ki a helyszínre, ki számunkra a forrást, malmost stb. levette. 1861. aug. 3-án saját költségemen, térképszerzésre Miszkovics Mózes paleographunkat küldtem a helyszínre.

1862. jul. 3-án d. e. jeles fiatal festésünket Jankót vittem ki a helyszínre, ki a rajzokat ügyesen s saját meggyőződése után rajzolta fára. Én úgy vagyok Árpádunk sirjával, mint öreg szülem temetkezési helyével, megnyugszom azon öntudatban, hogy ő a kitűzött helyen aluszsa örök álmaít.

(Folytatás következik.)

Egyveleg.

+ (Ujon fölfedezett barlang.) Morvaországban Neuschitz mellett új csepegő barlangot fedeztek föl, melyről állítják, hogy nagyszerűségben s a cseppkő-alakzatok különféleségében méltó társa az aggteleki és adelsbergi barlangoknak.

Vegyes jegyzetek.

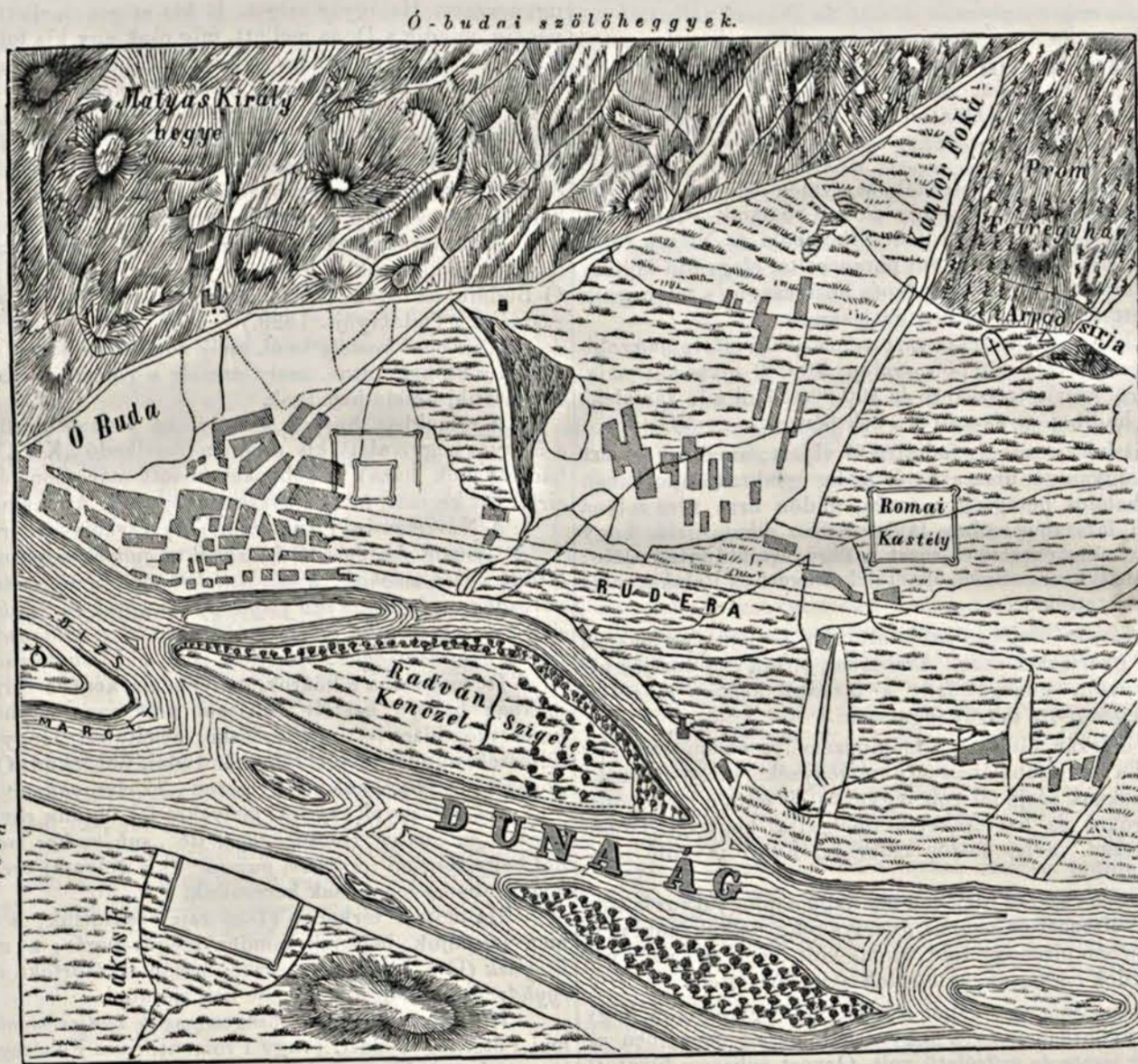
Közli Dr. Bardocz Lajos.

A szelidség ritka példája. Pár év előtt Svédországban, a Wetter tó közelében, egy sasfészekben, két fiatal tengeri sas találtak, melyek kalitkába zártak; ott gondos ápolást nyertek és teljesen felnöttek. Az egyik később megdögölt, a másik pedig annyira megszeldült, hogy ura kezéből evett, és ha a kalitkából kibocsátott, rövidebb hozabb kimaradás után, abba megint visszatért. A szelid állat bekésen járkált az udvaron, s a házi állatokat soha sem bántotta; csak a kutyákat tartotta féken. Neve „Thure“ volt, melyen ha megszólították, a megszólítóhoz ment, és urát gyakran a szobájában is meglátogatta. Félelmet nem ismert. — A töltött pusztát el lehetett sütni, anélkül, hogy a durranástól megijedett volna. Végre is bátorságának esett áldozatul. — A mint tudniillik egy napon kis hazájából messze eltávozott volna, oly vidékre, hol őt nem ismerték, egy vadász ragadozó vad madár gyanánt elejtette.

— Kiterjesztett szárnyai a 8 lábát majd megütötték. Életét egy éves korában vesztette el.

Óriás földteke. Londonban a földrajzi nagy muzeumban, a geographiai gazdag gyűjtemények közepe, egy óriás földteke van felállítva, melynek átmérője nem kevesebb, mint hatvan láb, vagy tíz öl. Ezen óriás tekén földünk természettani minéműsége bámulandó ügyességgel, s a legnagyobb pontossággal elő van állítva. — E nagyszerű mű 54,000 font sterlingbe (majdnem 500,000 pft) került. Mint különben is képzelné lehet, több részből van összerakva, melyeket szakutód férfiak felügyelete alatt, a legjelesebb művészek készítettek el, s az egyes részek összeállításánál a földrajz leghibesebb tudósai működtek közre. Egy nagyszerű oldaltermekkel ellátott karszat övezi e földteket körül, s a termekben a legjelesebb földabrosz- és földteke-gyűjtemény áll a vizsgálók rendelkezésére elkészítve.

A gőz, mint tüzelő szer. Mily sikeres tüzelő szer a víz kigőzölése, mutatja egy lenfonogyár fényes példája, melyben egy nap a tűz hirtelen emészteni, hogy már az egész gyár elvesztesz tartatott, még mielőtt a feckendezők megérkeztek volna. E borzadályos veszély közepett, egy a jelenlevők közül azt tanácsolja, hogy a gerebenező-teremben levő gőzgepből a gőz szabadon bocsátassák. Alig történt ez meg, s a kituduló gőz a pusztító tüzet néhány perc alatt elfojtatta.

Ó-Buda térképe.

Ezen, s több más tantárgyak minden oldalról megvitatása után, a lecketerver kerülén szőnyegre: megállapitva lett az eddigi, de természetesen módosítva. Végre elhatározta a tanítói kar a „Gyermekbarátot“ megvitatni, s eddigi holt könyvtárát életbe léptetni.

A mi már most általában a tanácskozmányt illeti, minden jó oldala mellett is hiányokat szenved. De hol van kezdet, melyben hiányok fel ne merülnek? Csak lelkesült erővel s rendületlen kitartással siessünk a tettek mezejére, s a működést áldásdus jutalom fogja megkoszorúzni! Ha lassan s nehezen halad is a szent ügy rendeltetése felé: ki fogja majd vivni működéseinek jelenünkben oly messzeható horderejét, a mit tőle az előhaladás kora vár és követel. Legyen azért, oh néptanítók! jelszavunk: küzdeni a szent ügyért, haladni a korrall, lelkesülni ezen magasztos hivatásért, mely kezekedik, a nép halhatatlan lelkeinek nemes és dicsőteljesebb irányt kitűzni, s kezére dolgozik az édes haza jövőndöt üdvének! Magyar Soma.

Irodalom és művészet.

+ („Szerelmesek Évkönyve.“) Ily című szépirodalmi és humorisztikus naptárra hirdet előfizetést „Egy szerelmes lovag.“ Az évkönyv 3 részből álland, melyek a következők: 1) Naptári rész; 2) Szépirodalmi rész; 3) Egyveleg Ezenkívül megindítja az „Egy szerelmes lovag“ a „hires szerelmesek arcképcsarnokát, s évenként czimlap gyanánt oly nő vagy férfi arcképet közli, ki szerelme által lett halhatatlanná.“ Az idei folyamhoz Cleopatra „híven talált“ (!?) arcképe lesz mellékelve. Szegény szerelem, mivé lettél! most már naptárt csinálnak belőled jellé lovagjaid!

+ (Uj zenemű.) A „Zenészet Lapok“ mellékletül jelent meg: „Nagy, hallgató magyar“, lassu és friss, hegedűre zongorakísérettel szelvé Reményi Ede; zongorára átírta Abrányi Kornél. Kapható Rózsavölgyinél.

⊙ (Gászner Lajos a „Törvénykezési ismerettár“ ügyében) tudatja, hogy nevezett munkája kiadását képtelen egy időre felfüggeszteni, mint-hogy a legujabb lf. kir. leirat folytán, a törvénykezés terén előreláthatólag lényeges változások fognak történni.

+ („Magyar Plutarch“) Ily című vállalatot szándékoznak Genuában megindítani, mely kitűnőbb hazánkiai életrajzát hozandja magyar nyelven.

⊙ (Emlék b. Jósika Miklósnak.) Több magyar nő, a „Családi Kör“ figyelemzetése folytán, emlékek készülni megelni b. Jósika Miklóst, 25 évi irodalmi működése alkalmából. Hogy miből áll ez emlék, az még titok.

△ (A „Csatár“) a jelen évnegyed végével bizonyítatlan időre felfüggeszterik. Kozma Vazul kiadó azok számára, kik ügyig fizettek elő, a „Vezér“ című új politikai lapot küldi kárpótlásul. Kérdés, ha az előfizetők meg lesznek-e vele elégedve?

△ (Az „Ország“ című új politikai napilap programja) e napokban küldetett szét. Hatásköre és iránya tekintetében, ugyanazon lap lesz az, melyet a közönség „Magyarország“ név alatt ismert. Állandó munkatársai: Berecz Károly (ujdonságok és színház.) Csengery Antal (akadémiai tudósítások) dr. Falk Miksa (vezércikk) dr. Ferencz (szláv lapok szemléje), Keleti Károly, Maszák Hugo (külföldi rovat), Sándor János és József (erdélyi ügyek), Székely József (külföldi szemle). Felelős szerkesztő Greguss Agost, tulajdonos és főmunkatárs Pompéry János. Előfizetés egy évre 21 ft. félfévre 10 ft. 50 kr. negyedévre 5 ft. 25 kr.

⊙ (Betiltott szakközöny.) A „Gymnasiumi Hetilap“ nem fog megjelenhetni Oka iránt a szerkesztőség így nyilatkozik: A „Gymnasiumi hetilap“nak az ismert program szellemében való kiadása, a székesfehérvári püspöki hivatalnak f. hó 12-én kelt és 979 számmal jegyzett rendelete által azon négyszeres okból, mivel a program a theologiai tudomány ellen hibát foglal magában, könnyen a vallás és erény megvetésére vezet, és a kiadandó lapok szelleme nem leszen katolikus, de a kath. érzelmű lapok is e (vallásilag) semleges tervezetet megrótták, egyházmegyei hatóságilag betiltatván, ezt t. ügyfeleinknek meg kézzorításunk és hazafiai hő üdvözlötünk mellett adjuk tudtára. A beküldött dolgozatok és előfizetések az illetőknek visszaküldetnek.

△ (Lefoglalt rőpirat.) Mocsáry Lajosnak a „Kiegyenlítésről“ szóló rőpiratát a sajtóhatóság lefoglalta.

⊙ (A „Sárospataki Füzetek“-ből) ismét jelent meg egy: a jelen hatodik évi folyam 7-ik füzeté. Közleményeket hoz: Zombori Gedő, Nagy József, Átányi Titusz, Szentpétery Sámuel, Szeremlei Gábor és Bartók Gáboról.

+ (Ujjalag kihirdetett pályadíj.) Szeged város történetének leírására 100 arany jutalom volt kitűzve, mely — miután a letelt határidő alatt egy pályamunka sem érkezett be — most ujjalag kitűzetik. A pályaművek 1865. sept. végéig a „Szegedi Híradó“ szerkesztőségéhez lesznek beküldendők.

⊙ Csemegi Károlynak azon cikksorozata, mely a Pompéry által szerkesztett „Magyarország“-ban „A jogvesztés elmélete és az államjog“ cím alatt látott napvilágot, most külön legnyomatban is megjelent. Kiadta Pompéry János. A füzet 50 lapra terjed, s ára 40 kr.

△ („Népszerű költemények“) cím alatt Zih Károly tiszta-sási néptanítótól egy kötet versemény jelent meg Kecskemén.

+ (Radnótfáy udv. tancsós ur), ki néhány hónap óta a nemzeti színház ügyeit vezeti, hírszerint ugyane színház művezetőjéül kinevezetett.

+ (A „Magyar Tudományos Értekező”) 2-ik kötetének 2-ik füzetét Botka Tivadartól az „Országos gyűlölet. Országos tisztelt” folytatását, Mayer Károlytól „A földközi tenger,” s Télyfy Jánostól „Görög források a scythák történetéhez” című cikkeket hozza. Ezekhez járul az Értekező tárczája.

+ (Kakas Márton is) beköszöntött az ő „okos emberek számára való kalendariumával” 1863. évre. E jó hírből álló naptárt számos sikerült torzkép is érdekelt. A ki nevetni szeret, szívesen megadja érte a 80 krt.

⊙ (A műegylet választmánya) alkudozást tett folyamatba Litzemayerrel, nagy történelmi képek megvásárlása végett, mely esetben valószínűleg az egylet jövő évi műlapjaul választanék. A kép ára 1000 ft. A f. hó 17-én bezárt havi kiállításból egy kép sem vásároltatott meg.

△ (Nyilatkozat.) Ozoray Árpád értesíti a közönséget, hogy nemcsak az előfizetők igen csekély száma, de egyéb körülmények is gátolták eddigleg Széllősy Nina hátrahagyott művei kiadásában. Azonban az akadályok most már nagyrészt elhárítvák s így a kéziratok közelebb sajtó alá bocsátását igéri.

Egyház és iskola.

△ (Tanodai jelentés.) A pesti kir. főgymnásiumban az 186²/₃ tanév október elsején veszi kezdetét. A tanonczok beiratnák a redoute-épület 2-ik emeletében levő igazgatói irodában szeptember 27, 28- és 29-ikén reggeli 8-tól 11-ig, délután 2-től 5-ig. Szeptember 30-án tartanak a fennmellített órákban a félévi és ismétlési vizsgálatok. A „Veni Sancte”-ra pedig október elsején reggeli 8-ik órája van kitűzve. Pest, 1861. szeptember 15-én. Dr. Rómer Floris, igazgató.

⊙ (Iskolai értesítés.) A pesti helyvéthivallású egyház négy osztályú elemi iskolájába s hat osztályú gymnásiumába és az első évi bölcsészeti (VII. osztály) tanfolyamra, a felvételt és beiratást f. évi október hó 1-én napján, a tanítás pedig ugyanazon hó 5-ikén ünnepélyes istentisztelettel kezdődik. — Kelt Pesten, szeptember hó 8-án 1862. Gönczy Pál m. k. igazgató.

+ (Haynald Lajos erdélyi kath. püspök) a háromszéki kath. gymnásium alapjára 6000 fót ajándékozott dézsmakárpótlási papirosokban.

+ (Templomépítés.) Gr. Apponyi György országbíró ő maga békésmegei gerendái birtokán saját költségen új templomot építtetett, melyet a bold. szűz Mária, Magyarország védasszonya tiszteletére Szaniszló Ferencz, nagyváradi püspök ő maga a jövő hóban fog felszentelni.

⊙ (A duna-földvári templom oltárképei.) E napokban volt alkalmunk Klimkovics Ferencz festész hazánkba műtermében, a duna-földvári templom számára nála megrendelt három igen szép oltárképet láthatni. Fő-oltárképül a „szent kereszt feltalálása” tüzetett ki, s művészeink e feladatot, dacára az elébe szabott keskeny terimének, oly sikerülten oldotta meg; hogy akár az eszményileg gazdag compositiót, akár az eleven színezetben valóban mesteri kivitel tekintjék, egyaránt meglegő és élvezetes. Nemkülönben a másik két kép is, — melyek közül az egyik a „Szentháromsgó”, a másik „Gábriel főangyal megjelenését Máriánál” ábrázolja, — minden tekintetben megérdemli a dicséretet. Klimkovics általában egészen a templomi képek festésére adta magát, s ha az e téren eddig teremtett műveiből szabad ítéletet hoznunk, úgy mindenesetre siker és szerencse fogja koronázni törekvéseit.

⊙ (Egyetemünk érdeklő indítvány.) Egy bécsi lap szerint a magyar kir. helytartótanács az udv. kancelláriához egy. Ó Felsője elé terjesztendő indítványt küldött fel, melyben a helytartótanács a tandíjaknak a pesti egyetemnél eltörölését s a félévi vizsgák visszaállítását indítványozza. Ugyanazon lap értesít, hogy leérkezett már a legfelsőbb határozat, melyszerint az egyetemi tanároknak 30 évi működés után teljes nyugdíjuk biztosítottatik.

△ (Kunszt József, kalocsai érsek) az ottani jezsuiták épületének nagyobbitására 30,000 fót adományozott.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

△ (A magyar kertészeti társulat Nagy-Kanizsán) okt. 5. 6. és 7-ik napján gyümölcskiállítást rendezend. Minden kiállító a kiállítandó tárgyakat jól begöngyölve, saját költségen szíveskedjék okt. 3-ig Nagy-Kanizsára Scherz és Engländer urakhoz beküldeni.

(Több külföldi borkereskedő) idők jelenleg fővárosunkban, kik a környékbeli szőlőtulajonosoktól az idej termést vásárolják össze.

△ (A somogy megyei gazdasági egyesület) f. hó 30-án fogja megtartani őszi közgyűlést Marczaliban.

+ (A londoni világiállítást) az illető bizottmány, csak november közepén szándékozik bezáratni.

+ (A mosony megyei gazd. egyesület) M.-Óvárót f. okt. 26., 27. és 28-dikán gazd. kiállítást; okt. 27-dikén pedig versenyszántást rendez. A kiállítványok beküldésére, s a versenyszántást illetőleg a bejelentésre, határidőül f. é. október 18-dikától egész 24-dikéig terjedő időtartam állapított meg.

Közintézetek, egyletek.

+ (A magyar földhitelbank papirjai iránt), noha még ki sem bocsátattak az „Ung. Nachr.” bécsi levelezője szerint, már is nagy bizalommal viseltetnek, s kétségtelen, hogy a bécsi börzén jó keletnek fognak örvendeni és kitünő helyet foglalndnak el.

⊙ (Budán „Concordia” című férfi dalárda) van alakulóban, mely gyakorlatait s zeneestéit a vízvárosi „Fácán” vendéglőben tartandja.

+ (A lencseház építésének terve Pesten) ismét előlértbe kezd lépni. Több tekintélyes polgár kötelezte magát, e célra adakozásokat gyűjteni. A lencseház a sándor-utcai városi telkek egyikére fogna építtetni. Adj uram Isten, de hamar!

Közlekedés.

+ (A Zugligetbe vezető vasut) nem ló-, hanem gőzerőre fog építtetni, ha az engedély megadatik, melyért közelebb folyamodott b. Baldaeci Antal, a vasut építésére vállalkozó társulat elnöke.

(Engedély vasutra.) A cs. k. déli vasutársulat a Kottoritól a Muráig Lé rád mellé vezető mellék-vasutovnal kiépítésére a bizottmányi vizsgálatok alapján az engedélyt megnyerte.

Mi újság?

△ (Névváltoztatások.) Bachruch Károly, Gyula és Lajos, pesti lakosok „Bányász”-ra, s Heszler József, szegedi lakos „Herlényi”-re változtatták vezetéknéveiket legfelsőbb engedéllyel.

⊙ (A hercegprímás ő eménetiája) az esztergomi tűzkárosultak fölségelésére 800 fót adott.

+ (Ajándék a népszínház számára.) Gr. Viczay Károly több mint száz forint értékű fegyvereket ajándékozott a népszínháznak.

⊙ (A budai népszínház két dísz-badásának jövedelme,) mint halljuk, 1100 ft; mely szép eredmény által buzdítja, a bizottmány elhatározta, hogy ezentul havonként fog egy pár rendkívüli előadást rendeztetni. Így a jövő hó folytatn nagyszerű hangversenyt adnak, melyben hazánk művészvilágának legjelesebbjei veendnek részt; novemberre pedig egy műkedvelői operaelőadást terveznek, melyben a magánzerepek mellett még az ének- és zenekar is csupa műkedvelők által fogja képviselteni.

+ (A Szechenyi-hegyen) f. hó 12-én kegyeletteljes ünnepet iltek. E napon ugyanis, mint a nevezett, hogy a nagy honfi nevére lett kereszteltes-ésnek évfordulóján, a hegység majdnem összes lakói, a szép kilátásu magaslaton gyűltek össze. hol az emlékkő áll és friss koszorúkkal díszíték a kegyelet emléket. Körülbelül százán voltak jelen, kik hazafias érzelmi dalokat énekeltek. A jelen volt hölgyek többnyire szájezci, lipcei és német származásu polgárnők voltak, kik ez új hazában gyermekeiket magyar polgárokká növelték.

+ (Elbocsátott hivatalosolgák.) Pestváros hivatalosolgái közül, a helytartótanács rendelete folytán, legközelebb 37-en lőnek elbocsátva.

△ (Szent-Endrén e hó 28-án nagy szüreti ünnepély) fog rendeztetni fényes táncvizsgálommal. A gőzösök e napon minden két órában fognak közlekedni Pest- és Sz.-Endre közt.

△ (Elfogott gonosztevők.) E hó 12-én sikerült fővárosunkban azon gonosztevők egyikét elfogni, kik Egged Antal, duna-földvári ösz lelkész és cs. apátok közelebb rablógyilkosságot követtek el. Ugyanis egy d.-földvári lakos az újépület közelében fekvő egyik korszmban fölismert egy, az említett rablásban résztvevő Dominik nevű egyént, azonnal az újépületbe futott s katonái fedeztetett tért vissza, melynek segélyével a tettes elfogatván a megyeházba vitett.

+ (Pince-jubilaeum.) Az Eszterházy-pince Bécsben az idén ünnepli 200 éves jubileumát. 1662-ben nyitották meg, s megjegyzésre méltó, hogy ez egyedüli bormérőhelye Bécsnek, melyen a civilizatio két század alatt semmit sem változtatott. Most is ugyanaz a csapatot ajtó képezi a bemenet, a lépcsőkön ugyanazon közkötekek vezetnek alá, a gyertyatartókban most is fagygyertya ég, a hordók most is úgy csoportosítvák, szóval, minden úgy van, mint 200 év előtt.

△ (Halálozás.) Almásy Gedeon, cs. k. kamarás és udv. tanácsos, egykor Heves- s Szolnokmegyék főispáni helytartója, f. hó 16-án, 56 éves korában elhunyt.

+ (Rablási kisérlet.) Romer Floris sept. 23-án archeologiai útjában Nedeliczen Vlaszkovics Ferencz címiz. kanonok urnál időzött, midőn este, míg a vendégek esteli után kedélyesen társalognak, kilenczedfél óra tájban néhány rabló tör be, kik azonban valószínűleg nem tudták a vendégek ittletét, mert a mint a szobából a segélykiáltásokat hallották, azonnal odább álltak. Távoztukban az udvaron fekvő szolgát, ki a rablók egyikét le akarta tartóztatni, megsebesítették.

△ (Hangverseny és műkedvelői előadás.) Székes-Fehérvárt közelebb Auer Lipót adott hangversenyt, igen szép eredménnyel. Ugyanott f. hó 11-én műkedvelői előadás volt a színházterem kijavítási költségeire. A tiszta jövedelem 140 ft.

⊙ (Gyilkosságok.) Ungban, a „Sürgöny” tudósítója szerint, m. hó 10-24-dikéig 7 gyilkolási eset történt. A jelentékenyebbek közül felemlítjük, hogy m. hó 15-én Zaharban egy anya hasára kötötte gyermekét, azzal a folyóba ment, s úgy fulasztotta bele másfél éves fiát. Gálócson Ruygyis János nevű, a helység legértelmesebb, erkölcsös s józan életű gazdáját, midőn az éjjel 10 órakor insultálás végett a korcsmából házához jött csöcselknépet csendre inté, egy szabadságos katona úgy agya verte, hogy rögtön meghalt. Az istentelen gyilkos e bűnmerénylet után nevetett; a karót, melylyel megölte, a meggyilkolt fejére tette s tovább ment szeretőjéhez mulatni.

+ (Falk Miksa), a „Wanderer” bécsi lapba irt cikkeiért történt elítéltesése következtében, e hó 15-én kezdte meg 3 hónapra terjedő fogságát.

⊙ (Öngyilkosság szerelemből.) A kerepesi-uton egy házmaster 19 éves leánya szerencsétlen szerelme következtében e napokban villannyal megmérgezte magát.

+ (A városligeti tó kiadását) mult hétfőn kezdette meg 200 munkás. A tervezet szerint a tó 4 hét alatt annyira lesz szabályozva, hogy eszlokak járhatnak rajta és télen Pestvárosának elég jeget is szolgáltathat. A kiásott földből dombot emelnek, mely fákkal beültetve, a városliget egyik érdekeseb pontját képezendi.

— (Színészi fölhívás.) Alóllit színigazgató jöv 186²/₃ évre a szegedi színházat levén szerencsés megnyerni — felszólítom a vidéki t. cz. színészeket, színésznőket, népsziműi énekeseket és énekesnőket, kik társulatombhoz szerződni kívánának, hogy e tárgybani bérmentes leveleiket N. Kállóba idős Láng Lajos édes atyámhoz utasítsák. Szeged, sept. 12. 1862. Láng Boldizsár, szegedi színigazgató.

△ (Reményi Ede hangversenye.) Beregszászról sept. 9-ról írják lapunknak: Augustus 7-én érkezett hozzánk Láng Boldizsár drám-és népsziműi társulata, s azóta közönségünknek az újabb színirodalmi termékek kerekedő összesség előadásával élvezetes estéket szerzett. Továbbá a mit hírlapi tudósítások után reményeltünk ugyan, de kételkedtünk benne: szeptember 4-én Reményi Ede, híres hegédűművész körünkbe érkezett, fogadtatása meleg és tiszta magyar szivekből eredett volt. Megérkezése napján a minden művészetet hón pártoló derék gyógyszerészünk Buzáth Kajetan vendégzerető családi körében tiszteletére magyar zamatu barát-ságos estély rendeztetett. Az estély az örömet kifejező üdvözlő felköszöntések közt folyt le. Szombaton sept. 6-án volt Reményi hangversenye, melyet soha el nem feledünk. A művész „Repülj fecske!” s a remekül eljátszott magyar dalok sokáig viszhangzani fognak füleinkben. A hangversenyen nemcsak a beregmegyeiek, hanem a szomszéd megyék távolabbi helyeiről is számosan voltak jelen. Hangverseny után Reményi az olvasóegylet által rendezett estélyen jelent meg, hol aztán bucsut vett tőlünk s másnap Munkácsra ment. Kísérje utjában áldás-és szerencsekívánatunk! — Beregi.

△ (Állandó színház Maros-Vásárhelyen.) Gróf Teleki Domokos egy, Maros-Vásárhelyen építendő állandó színház létesítésén fáradozik, s e célból f. hó első napjaiban ott többekkel értekezletet tartott, melyben a többek között, Bethlen Farkas, Toldalagi Mihály, Lázár Mór, Hutter György, Rindsmal Albert grófok, báró Henter József, Gyárfás Domokos, Szilvássy Sándor, Dobolyi Sándor, Nagy József, Donáth Farkas, Nagy Samu, Fil-p Albert, a város főbírája, a kir. tábla néhány tagja és több helyi polgár résztvevett. Az alapsabályok kidolgozásával, a megjelölt tervrajzokhoz mély költségtetés, a helyiség meghatározása és a szükséges pénzüsség mily módon megszerzése iránti véleményezés stb. elkészítésével egy bizottmány lőn megbízva, melynek tagjai: gróf Lázár Mór, Dobolyi Sándor, Szentgyörgyi Imre, id. főbíró Fekete József, volt főbíró Pietrie Ádám, dr. Knöpfler Vilmos és Békessi Márk mint tollvivő. Ez alkalommal a lelkes báró Henter József és gróf Lázár Mór a színházhoz szükséges telekrész ingyen ajánlották fel.

+ (Nyíregyházán összejöttkötés) történt a polgárság és katonaság közt, s a „P. Lloyd” szerint csak az ott állomásozó ezredparancsnok erőlyes közbelépésének köszönhető, hogy nagyobb szerencsétlenség nem fordult elő.

⊙ (A zentai ülközlet évnappát) az idén ünnepélyes istentisztelettel szándékoztak megünnepelni. Este táncvizgalmat voltak rendezendők a városi betegpályára javára. A zentai ütközlet, mint tudva van, 1697-ben sept. 11-én volt, melyben Eugen savoyai herceg a törökön fényes győzelmet nyert. Az ellenségből 10 ezer a Tiszába futt, 20 ezer pedig a sáncok közt vértett el. Roppant zsákmány került a magyarok kezébe, kiknek csak 600 halottjuk s pár ezer sebesültjük volt. Ily esemény megérdemli, hogy évnappja megünnepeltessek.

+ (Patkórol) a „Donau-Zeitung” a következő épületes közleményt hozza: Patkó ref. vallású, és még nem volt példa rá, hogy hitsorsosaink megtámadták volna. Különösen a kath. plebánosokat rabolja. Mint minden híres elődje, úgy benne is valami lovaszerű van, különösen bőkezű népbeli „barátjai” irányában, kik közt nem akad eddig árulója, s talán nem is fog egyhamar akadni. Bizonyos fesztelenséget tanusít, mely a biztonság csodálatos érzetét tételezi fel, s látogatását néha előre is megizeni. Így nemrég egyik plebánosnak azt izente, hogy „tudja, miszerint nincs pénz; de van jó bora, s azért fog eljönni, hogy egyszer már jól lakmározhassék.” A szegény, szorongattott lelkész, mint mondják, azonnal Pécsre ment, s néhány száz fót vett fel kölcsön, hogy a rablóknak adhasson, ha betérnek hozzája. Ez fölösleges volt, mert Patkó a feszítelre esketteti meg a lelkészeket, hogy nincs már több pénzük. Különben nem iszik más bort, mint melyet jelenléteben csapolnak a hordóból. Egy plebános, kivel Patkó a pinczébe ment, nem tudott a borszíval jól bánni, Patkó erre átadta neki kétszövű fegyverét, s maga huzta fel a bort. A plebános csodálkozva kérdezte, mint bizhatta fegyvert így könnyedén reá. „Mert tudom, hogy kath. papnak nem szabad többet misézni, hogyha ilt,” — volt a felelet. Patkó ilt-hat legényével totól talpig fel van fegyverkezve, lovon jár, revolver- és két csövű puskákkal. Jellemző Patkó azon nyilatkozata, hogy német faluban — a lelkészeket kivéve — sohasem rabol, „mert a német asszonyok azonnal pokoli lármát ütnek, összegyülekeznek, s öt embereivel bizonyára agyonvernek.” — Nem is tudtuk, hogy a német asszonyok oly nagy vitézek!

⊙ (Botrányos lopás.) A hannoverai király udvari marchallja, Hede-mann tbnok, az ország főurainak egyike, a királytól, midőn fürdői útjában kísérté, 90,000 tallért ellopott, s midőn a keresetet ellene meg akarták indítani, megszökött.

△ (Hollósy Kornéliát) e hó 18-ra várták Kolozsvárra, hol a kedvelt művésznő egy egész hónapot fog tölteni.

⊙ (Izsó Miklós, fiatal szobrász hazánkba,) mint már említők, Arany János és Egresy Gábor életnagyságu szobrai mintázta, s hogy e szobrok külön-külön 20 tért megrendelhetők. E tárgyban alírású ívek is bocsátattak ki, de az eddigi eredmény nagyon elszomorító, mert eddigelé csupán egyetlenegy aláíró találkozott! Nem szeretnők, ha e sajnós jelenség oka az irodalom és művészet iránti közönyösségek gyökereznek.

+ (A bécsi „Vorstadtzeitung” szerkesztőségénél) e napokban egy rendőrtiszt jelent meg, a ki házmozással fenyegetés mellett egy megjelent cikkk kéziratát követelte. A szerkesztő átadta a kívánt kéziratot.

+ (Szomorú történet.) A „M. Sajtó” a következő, csaknem hihetlen eseményt közli. Buda-Ujlakon az albiróság egy szőlőtulvaj háromnap fog-ságra ítél s arra, hogy vasárnap mise után a lopott szőlőt a templom előtt árulja. Ezen pelengérré állítás annyira meghatotta az elítéltet, hogy a bíróság előtt kijelenté, miszerint később felakasztani magát, semhogy a szégyent kiállja. A nép azt beszéli, hogy az albiró (bizonyosan gúnyból) maga ajánlott neki pénzt kötéltre. Az elítélt vasárnap reggelre csakugyan felakasztotta magát A tiszti-ügyész már pert indított az albiróság ellen, melynek tagjai már voltak megidézve. Ismét egy szép tárgy a „Donau-Zeitung”-nak és érdemes társainak épületes elmélkedésére a magyar törvénykezés fölött. Annyi bizonyos, hogy az egész nemzetet fogják érte felelőssé tenni a „Donan Ztg.” et Comp. mert hát ez már így szokás.

△ (Csernovics Péter meglövéséről) a „Magyarország” a következő részletet írja: A mérőny Szalárdon, saját lakásán követetett el ellene; alvós balvállán furudótt keresztül. A tett indoka hírszerint a következő: Csernovicsnak a szalárdi határban nagy darab luozernása van, melyre a lakosság éjjelenként marháit ki kezdte hajtogatni, elannyira, hogy már alig voltak képesek a tilamat fenntartani. Így történt, hogy a kérdéses éjjel maga Csernovics, tisztjei kíséretében kiment a tett helyére, hol a tilosban legelő marhákat behajattta, sőt mint némelyek állítják, egyet az ott talált legeltetők közül meg is ütlegeltetett volna. Ezután hzament, és ablakán kinézett; ekkor történt a lövés. Hírszerint a tettesek, kiket Csernovics felismert, már elfogattak; s az egyik tettét be is vallotta volna.

⊙ (Kamizsán dalárda) van alakulóban. Mult vasárnap e tárgyban gyűlés tartottat. Kanizsa kétszékűl megbirna egy dalárdát.

⊙ (Kecskeméti műkedvelő-társulat alakult) mely jótékony célokra 6 előadást rendezend. Hírlik azt is, hogy Molnár, budai színigazgató, az ősi és táli idényi társulata egy részével szintén ott töltendi.

+ (Elítélés.) Kvaternik, az ismeretes horvát ügyvéd, e gy től megjelent politikai röpirataért egy hónapi fogságra ítéltetett el.

+ (Szomorú történet.) Hamburg egyik fogadóiban egy idegen épén azon pillanatan lötte magát agyon, midőn katonai fedezettel megjelent rendőrgyöngökök léptek szobájába, hogy elfogják. Az idegen egy fiatal nő, állítólag neje, kíséretében érkezett Hamburgba, s az idegenek névsorában mint „Neumann Hermann gazdász Pestről” szerepelt. Miután a rendőrség épén egy magyart keresett, kinek személyleírása némileg őszhangzásban volt az idegen külsejével, megkísérté ezzel közelebbi ismeretségbe lépni, midőn e célból szobájába lépett, ez épen akkor vetett véget életének. Az öngyilkos egy kis magyar városban postamester volt, Unger nevezetű, s nejét és gyermekeit elhagyva kedvesével külföldre menekült. Így írja le az esetet egy hamburgi német lap.

+ (Azon rablócsapat), mely Otocac és Politic közt a postakocsit közelebb megtámadtá, 40 emberből, többnyire katonai szökevényekből állt, kik közül többen katonai egyenruhát viseltek. A postakocsi-fedezetet is vadászkatonák képezték, kik ugyan vitézlő védelemzék magukat, de a tulajdonom erő ellen sikeretlen volt minden erőködésük.

⊙ (A postakocsinak Czepléd és Szele közt történt kirablását illetőleg) miről a Pol. Ujdonságokban röviden már emlékeztünk, újabban a következő részletekről értesülünk: A czepléd-szelei országúton, a postakocsi indulta előtt Czeplédre, többen találkoztak egy három lovú parasztszekérel, a melynek két urimódon öltözött nagy szakállú férfi vadászpuskával ilt; a kocsi cifra szűrben volt. Ezen kocsin várta a két rabló a Szeléről jövő postakocsit, mert utasok ezen kocsi egyszerű Czepléd, máskor Szele felé mentében találták. A mint a postakocsit az országút felé szemközt találták, a rablók kocsijokkal az uton keresztbe álltak, a 14 éves kocsist leszállani parancsolták, fenyegetőzések között a postatáskával együtt kocsijukra fektették, szűrrel betérítették, s a postalovait is a kocsit elé fogva, vágta Czepléd felé indultak, Czepléd közelében egy mellékuton Káta felé hajtván, a fut a szekérről leparancsolták. — A rablást két czepléd földműves távolról, félelemükben földre terülve nézte, és azonnal Czeplédre sietett jelentést tenni, miáltal Pesten előbb volt tudomás a rablásról, mint a szelei postahivataltban, miután a postafiu csak késő este ért haza gyalog. — A postatáskában volt 22 ezer forint a káta adóhivataltól, 8 ezer forint Jászberényből, és mintegy 8 ezer forint magánpénzküldemények.

⊙ (Jótékonyczélu hangverseny.) Marczaliban m. hó 24-én műkedvelői hangverseny rendeztetett az irói segélyegylet javára. A tiszta jövedelem 55 ft.

Nemzeti színházi napló.

Péntek, sept. 12. „A házasság rokkantjai.” Francoziából magyarított, vigjáték 3 felv.

Szombat, sept. 13. „Alvajáró.” Opera 3 felv. Belliniből.

Vasárnap, sept. 14. „Szökött katona.“ Népszinmű 3 felv. Irta Szigligeti.

Hétfő, sept. 15. „A kunok.“ Opera 4 telv. Császár Györgyötől.

Kedd, sept. 16. „Angyal és daemon.“ Vigjáték 3 felv.

Szerda, sept. 17. „Port a szemébe.“ Vigjáték 2 felv. Ezt megelőzte: „Tiszaháti líbéska.“ Vigj. 1 felv. Ez ismeretes vigjátékok oly kerek előadás mellett kerültek színre, minőt várnunk lehetett. Agnest Prielle Kornelia szeretetreméltó naivsággal. — Zabfalvit Szerdahelyi könnyed finom játékkal személyesítette. A másik darabban Szatmári L.-né a világ előtt nagyot játszó, de családi körében kedves házi asszonyt nagy élethűséggel.

— Tóth a patiensnélküli, de jószívű orvost művészileg tükrözte vissza. Csak Szilágyi B. (Vilmos) volt feszes és kelletén túl hideg.

Csütörtök, sept. 18. „Varázs-hegedű“ és az „Elizondói leány“ 1 felv. operettek.

Budai népszínház.

ept. 12- és 13-án a népszínház „örömnünnepére“ történt készülődések miatt nem volt előadás.

Sept. 14. A népszínház megnyitásának „örömnünnep.“ A közönség, mely e nemzeti intézetet egy lefolyt év alatt csak gyéren pártolta látogatásával, ma rendkívüli számmal jelent meg. Az ünnepélyt a „Hymnus“ énekése nyitotta meg. Ezután a zenekar egy „nyitányt“ játszott Bakodytól.

Ezt „Múlt, jelen, jövő“ című allegoria követte, melynek gyarló szövegét némileg feledteték az ügyesen rendezett képletek, melyek közt legjelesebb volt az, mely előtűntette Magyarhon különböző nemzetiségeit, testvéries egyesülésben honunk czimerét vállalkon tartva, mialatt e hon nemtője reájok áldást mond. Legélethibbebb volt a „jelen“, melyet egy összement karddal példázott. Majd a „Zeneszerző“ című új magyar operette következett, zenéje Allagától, kinek szép tehetségétől ezuttal többet vártunk. Az ünnepélyt a magyarországi nemzetiségek testvértánca s a Rákóczy-induló rekesztette be köztetszés között.

Sept. 15. Az „örömnünnep“ folytatásaul: „A szigetvári vértanúk“ első elvonása és a „Nőuralom“ című vigjáték 3 felvonásban, előadva a nemzeti színház tagjai által. A színház most is szorongásig megtelt az összevágo s valóban művészi előadás láthatására. A közreműködők egymást fölülmulták; de leginkább kitűnt Jókainé remek szavalata s megrendítő játéka. A vigjátékban pedig Felekiné kedvteljes játéka mindenkit megragadott. A jeleneteket sokszoros tapsvihar szakasztá meg. Felvonás közben Bognár Vilma kedves csengő hangon pár dalt nagy tetszés közt énekelt.

Sept. 16. „Zeneszerző“ és „A szerelmes kántor“ magyar operettek Allagától.

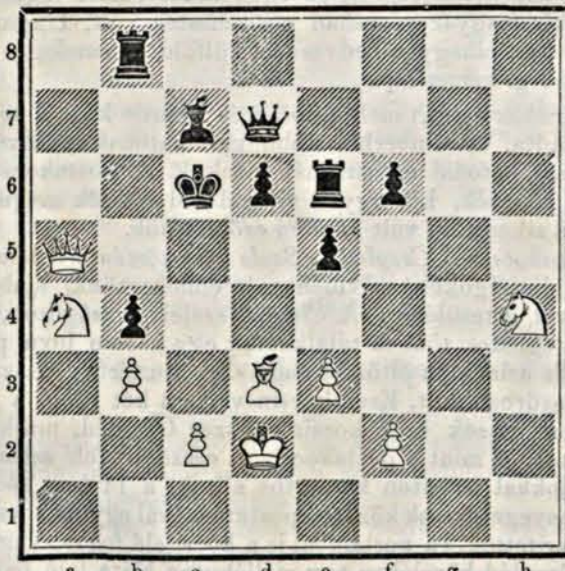
Sept. 17. „Cszimadia mint kísértet.“ Népsz. 3 felv. Szigligetől.

Sept. 18. „Nagyidai cigányok.“ Népszinmű 3 felv. Szigligetől.

SAKKJÁTÉK.

143-ik sz. feladvány. — Weisz J. A. tanártól (Budán).

Sötét.

Világos.

Világos indul, s 4-ik lépésre matot mond.

A 138-ik számú feladvány megfejtése.

(Dióssy Lászlóól Sz.-Mihály-Uron.)

Világos. Sötét. Világos. A) Sötét.
 1) F d 3 - h 7 f 7 - f 5 A) F e 8 - c 6
 2) H b 5 - f 4 K e 5 - e 4 2) H h 5 - f 6 lépnie kell.
 3) H f 4 - d 3 † 3) B - vagy H - †

Helyesen fejtették meg. Nagy-Marián: Beáthy Maris. — Veszprémben: Fülöp József. — Nagyváradon: báty Mezzina István (a 137-iket is). — T.-Sz.-Miklóson: Frankl A. — Kolonban: Szegehe Antal. — Pesten: Cselkó György. — Gyepesen: Kun Sándor. — K.-Sz.-Miklóson: Bankos Károly. — Szabadkán: Markovics Samu.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt. Pesten 1862.

Szerkesztői mondanivaló.

6194 N.-Varsányt. M. J. A panaszt nem tehetük közre; okát könnyű kitalálni.
 6195. Pest. N. I. Önnök állítólag beküldött verseire nem emlékszünk.
 6196. Merengés az erdőben. Zsenge kísérlet. Idővel tán jobbak is kerülnek ki on-tollából.

6197. Komárom. R. A. A küldeményt megkaptuk. Egy kis türelmet kérünk.
 6198. Valaki a Vasárnapi Ujság teljes 8 évi folyamát, külön-külön csinos kemény kötésben, 60 ft-ért kész átengedni. Értekezhetni iránta a hevesi postahivatalnál.
 6199. Szűreti dal. Különösen megragadó e strofa:

Igyunk, igyunk bőven foly a must,
 Együnk, együnk paprikás gulyásust.
 Must!
 Must!
 E kettőt ne fussd!

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros naptár	Izrael. napt.	☉ Nap-		☾ Hold-	
				kelet	nyug	kelet	nyug
September		Sept. (6)	Elul	6.	p.	6.	p.
21 Vasár.	F 15 Máté	E 14 Máté	9 E 15 Joa.	26 Mát.	5 46	5 59	2 55 4 30
22 Hétfő	Móricz vért.	Móricz	10 Menodor.	27 Mór	5 47	5 57	4 6 4 53
23 Kedd	Tekla, Lin.	Tekla	11 Theodora	28 The.	5 49	5 55	5 18 5 17
24 Szer.	Gellért püs.	Gellért	12 Antonora	29 Gell.	5 50	5 53	6 32 5 41
25 Csüt.	Kleof., Fark.	Farkas	13 Kornel v.	1 Tis.	5 52	5 51	7 48 6 10
26 Péntek	Czipr., Just.	Nilus	14 + felmag	2 Ujev	5 53	5 49	9 5 6 43
27 Szomb.	KozmaDemj	Kozma D	15 Nicotás.	3 Sab	5 54	5 47	10 24 7 24

Holdnegyed: ● Ujhold 28-án, 10 óra 13 percz este.

TARTALOM.

Hunfalvy Pál (arckép). — Az utolsó tárogató. Szél Farkas — Patócsi Zsófia és négy leánya. — Bocskai Papp L. — Az 6-kigyósi kápolna és sírbolt (képpel). Zombory Gusztáv. — Mezőegés Amerikában (képpel). — A viziló. — Böngészet a történet mezején (folytatás). Gönczy Benő. — Árpád sírja (folytatás rajzzal). Ifj. Réss Ensel Sándor. — Vegyes jegyzetek. Bardocz Lajos. — Tariház: Vidéki közlemények. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedés. — Közintézetek, egyletek. — Köszölkedés. — Mi újság? — Nemzeti színház napló. — Budai népszínház. — Sakkjáték. — Szerkesztői mondanivaló. — Heti naptár.

Előfizetési fölhívás.

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1862. évi április—septemberi 1/2 évi és július—septemberi 1/4 évi folyama, september hó végével lejárván, tisztelettel kérjük t. cz. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani sziveskedjenek.

Előfizetési föltételek:

Postán küldve vagy Budapesten házhoz hordva:

A Vasárn. Ujság és Pol. Ujdons. együtt évnegyedre (okt.—dec.) 2 ft. 50 kr.
 Fél évre azaz: október—mártiusra 1862—63. . . . . 5 „ — „
 Csupán Vasárnapi Ujságra évnegyedre (október—decemberre) 1 „ 50 „
 Félévre azaz: október—mártiusra 1862—63. . . . . 3 „ — „
 Csupán Politikai Ujdonságokra évnegyedre (okt.—decemb.) . . . . . 1 „ 25 „
 Félévre azaz: október—mártiusra 1862—63. . . . . 2 „ 50 „

A csupán Vasárnapi Ujság július—decemberi félelvé folyamából teljes számú példányokkal még folyvást szolgálhatunk, előfizetési ára 3 ft.

Tíz előfizetett példányra egy tisztelet-példánnyal kedveskedünk. A pénzlevelek bérmentes küldése kéretik.

A Politikai Ujdonságok jelenleg 7000 példányban nyomtatván, s így minden magyar és német lapok közt a legelterjedtebb, továbbá azon előnyénél fogva, hogy hetenkint csak egyszer jelenik meg, s így a kávéházakban, magán-s nyilvános helyeken a hirdetémények egész heten át fenneküznek, — bármi néven nevezendő — hirdetémények — közlésére a legjobban ajánlatik. — Pest, sept. 1862.

A Vasárnapi Ujság és Pol. Ujdonságok kiadó-hivatala
 (Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt).

Felelős szerkesztő Pákh Albert (lak.: magyar-utca 1. sz.)

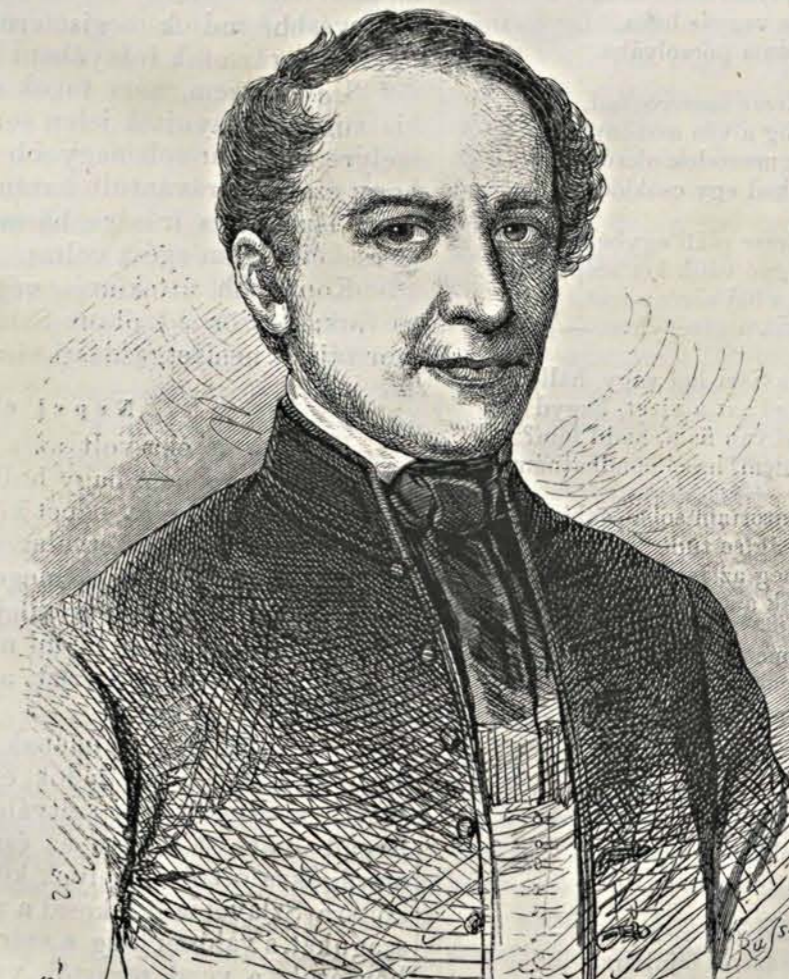
A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében 1 1/4 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postal uton külön a Vasárnapi Ujságra félévre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó (Szerkesztéségi iroda: egyetem-utca 4. szám, 2-ik emelet.)

Török Pál.

A magyar protestáns egyház egyik legkitünőbb férfiát mutatjuk be olvasóinknak, Török Pált, kit a duna-melléki hely. hitv. egyházkerület nem rég választott superintendensévé. Azonban Török Pál nemcsak buzgó és nagy műveltségű lelkész és fáradhatlan tisztviselő, ki teljes mértékben megérdemelte egyházkerülete kitüntetését; ez érdemeit jóval felülmulja az iskolaügy körül tett azon sikerdus igaztása, mely az annyira fontos pesti reform. főiskolának nemcsak alapját vetette meg, de nagyában már létre is hozta.

Lássuk röviden pályáját. Török Pál született Alsó-Váradon, Bars megyében, 1808 ban. A selmeczi lyceumban tanult 8 évig, innen tizenhét éves korában Debreczenbe ment, hol philosophiát, jogot és hittant hallgatott s két évig, mint a szónoklati és költé-

tásának és pénzgyűjtésének köszöni lételét. Hosszas volna, ez ügyet egész terjedelmében leírunk. Ki bővebben akar olvasni felőle, utasítjuk Török ily című munkájára: „Korrajzok a duna-melléki hely. hitv. egyházkerület életkörüiből, főkintettel a kecskeméti és pesti főiskolák ügyére“ (Pest, 1858), melyet mint védiratot adott ki a kecskeméti egyház polemiája ellen, minthogy ez egyház annyiban ellensége volt a pesti főiskolának, a mennyiben némi historiai jog nevében azt követelte, hogy az egyházkerület Kecskemétre helyezze a papnöveldeit. Elég annyit mondanunk, hogy egy Pesten felállítandó ref. főiskola szükségét már rég érezte nemcsak a dunamelléki egyházkerület, hanem az egész protestáns egyház. Az egyházkerület már 1839-ben bizottmányt nevezett ki ez ügyben, mely tervét oly hamar benyújtá, hogy már 1840. szeptem-

TÖRÖK PÁL.

+ 1862.

berében Pesten az összes négy superintendencia képviselői és megbizottai tanácskozás alá vehették. E főkonvent kimondotta határozatában a pesti reformatus főiskola szükségét, s egy bizottmány neveztetett, mely valósítását eszközölje. E bizottmány 1848-ig fennállott, pénzt gyűjtött, azonban a forradalom s a rája következt ostromállapot félbeszakíták működését.

A forradalom után főképp Török újította fel a pesti ref. főiskola ügyét. 1854-ben már a kormányhoz folyamodást adott be az egyházkerület egyelőre csak egy theologiai osztály megnyitására. 1855-ben Török maga utazott fel Bécsbe, egy második folyamodványt nyújtott be, s erélyesen fogott a pénzgyűjtéshez. A következmény az lett, hogy 1855. októberében már megnyitott a hittani osztály, 1859-ben a gymnasium állítatott be, a jelen évben pedig a kollegiumi első osztály van megnyitóban. A papi lak oly módon építettett fel, hogy mind a theologia, mind a gymnasium számára elég legyen; most szintén a papi lak telkén egy újabb épület emelkedik, hol a könyvtár